

Ekonomska knjižnica

**VRSTE IN POJAVNE OBLIKE
NAJZNAČILNEJŠIH IN NAJPOGOSTEJŠIH
NOVCEV KOT KOVINSKEGA DENARJA,
KI JE NEKOČ KROŽIL NA SEDANJEM
SLOVENSKEM OBMOČJU**

Ivan Turk

zveza
ekonomistov
slovenije

4 1257

Ekonomska knjižnica

**VRSTE IN POJAVNE OBLIKE
NAJZNAČILNEJŠIH IN
NAJPOGOSTEJŠIH NOVCEV KOT
KOVINSKEGA DENARJA, KI JE
NEKOČ KROŽIL NA SEDANJEM
SLOVENSKEM OBMOČJU**

Ivan Turk

Ljubljana 2016

GS 1751534

Ekonomska knjižnica
Zveza ekonomistov Slovenije
7/2016

Urednik ddr. Neven Borak

Izdala in založila:
Zveza ekonomistov Slovenije,
Dunajska cesta 56, 1000 Ljubljana

Tisk:
Para d.o.o.,
Celestinova 1, 1000 Ljubljana

Naklada: 240 izvodov

Cena: 11 €

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

737(497.4)(091)

TURK, Ivan, 1930-

Vrste in pojavne oblike najznačilnejših in najpogostejših novcev kot kovinskega denarja, ki je nekoč krožil na sedanjem slovenskem območju / Ivan Turk. - Ljubljana : Zveza ekonomistov Slovenije, 2016. - (Ekonomska knjižnica / Zveza ekonomistov Slovenije ; 7)

ISBN 978-961-6231-81-7

284534016

2016M551

Kazalo

Uvod.....	5
A Skupine vrst novcev v času Keltov.....	6
B Skupine vrst novcev v času rimskega cesarstva do leta 476	7
C Skupine vrst novcev v času bizantinskega cesarstva	11
Č Skupine vrst novcev v času srednjeveškega frankovskega in nemškega cesarstva do leta 1438	13
D Skupine vrst novcev v času madžarske kraljevine od leta 907 do leta 1526	16
E Skupine vrst novcev v času beneške države.....	17
F Skupine vrst novcev v habsburških vojvodinah nemškega cesar- stva od leta 1438 do leta 1806	18
G Skupine vrst novcev v madžarski kraljevini od leta 1526 do leta 1858	22
H Skupine vrst novcev v času Napoleonovih Ilirskih provinc od leta 1809 do leta 1813	24
I Skupine vrst novcev avstrijskega cesarstva od leta 1804 do leta 1858	25
J Skupine vrst novcev avstrijskega cesarstva od leta 1858 do leta 1892	27
K Skupine vrst novcev madžarske kraljevine od leta 1858 do leta 1892	29
L Skupine novcev avstrijskega cesarstva od leta 1892 do leta 1918.....	30
M Skupine vrst novcev madžarske kraljevine od leta 1892 do leta 1918.....	31
N Skupine vrst novcev kraljevine Jugoslavije od leta 1918 do leta 1941	32
O Skupine vrst novcev kraljevine Italije od leta 1918 do leta 1945	34
P Skupine vrst novcev v času nemške okupacije od leta 1941 do leta 1945 ..	35
R Skupine vrst novcev v času madžarske okupacije od leta 1941 do leta 1945	36
S Skupine vrst novcev Jugoslavije od leta 1945 do leta 1991.....	37
Š Skupine vrst novcev Slovenije od leta 1991 dalje	41
T Pojmovnik novcev	45
U Slikovna priloga (na priloženi zgoščenki)	60

NAVODILA ZA UPORABO PRILOŽENE ZGOŠČENKE

Knjigo lahko sicer uporabljate tudi kot zgoj okvirni seznam ustreznih dokumentov, vendar je njena izvirna kakovost ravno v slikah, ki ilustrirajo navedbe v okvirnem seznamu.

Za pregledovanje slik vstavite zgoščenko v računalnik in zaženite pdf datoteko *Novci_in_kovinski_denar.pdf*.

Za branje dokumenta mora biti nameščen pregledovalnik pdf datotek. V primeru, da nimate nameščenega pregledovalnika, lahko brezplačni pregledovalnik namestite s pomočjo spodnje povezave:

<http://get.adobe.com/si/reader/>

UVOD

Pri vseh civiliziranih narodih je mogoče zaslediti uporabo kovinskega denarja že od najstarejših časov dalje. Tako so tudi v Sredozemlju poznali zlat in srebrn denar že dolgo pred začetkom našega štetja, ker je olajšal s svojim posredovanjem blagovno menjavo. Na kos določene kovine z določeno težo je bilo vtisnjeno posebno znamenje, ki je oblastveno izpričevalo njegovo težo in čistino ter s tem ustrezno vrednost, uporabljeno pri plačevanju. Kovinski denar je iz plemenitih kovin, kot sta predvsem zlato in srebro, lahko pa tudi iz običajnih kovin kot so baker, nikel, cink, medenina, aluminij in različne njihove litine. Nekdaj so izdelovali novce iz kovin celo z njihovim litjem, kasneje pa vedno le z njihovim kovanjem. V finančni stroki je zato kovinski denar navadno označen kar s preprostim izrazom kovanci. Toda v tehnološki stroki so kovanci proizvodi kovanja, kar pa ne predpostavlja tudi njihove denarne funkcije. Kovanci so npr. tudi medalje, ki nimajo nikake denarne funkcije. Ker je treba strogo ločevati medalje kot kovance od denarja kot kovancev, bomo v nadaljevanju raje govorili kar o novcih v pomenu kovinskega denarja.

Na slovenskem območju se kovinski denar pojavi dosti preje kot se na njem naselijo predniki sedanjih Slovencev. Strokovnjaki za denarništvo dobro poznajo denarno teorijo in splošna spoznanja o denarni zgodovini. Praviloma pa nimajo konkretnih fizičnih predstav o nekdanjih vrstah in pojavnih oblikah novcev pri nas. Celó v leposlovnih delih lahko ljudje zasledijo razna imena za konkretne skupine novcev, za katerimi si pa praktično nič konkretnega ne predstavljajo. Kaj je npr. obol, kaj sesterc, kaj dupondij, kaj as, kaj majorina, kaj obol, kaj krajcar, kaj groš, kaj goldinar, kaj florin, kaj dukat, kaj tolar, kaj libra itd.? Zato je v pričujočem delu postavljena naloga slikovno predstaviti večino skupin rednih novcev, ki so nekdanj krožili na slovenskem območju, medtem ko ne bodo upoštevani tisti izdani priložnostni in spominski novci, ki dejansko niso bili namenjeni kroženju.

Ljubljana 2015

A SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU KELTOV

Kelti na področju vzhodnih Alp in v obrobju Panonske nižine pričnejo kovati svoj denar sredi I. stoletja pred našim štetjem. Zato lahko štejemo, da tudi njihovi novci prvi krožijo na sedanjem slovenskem območju. Izdelani so iz srebra. Keltska denarna ureditev je bila naslonjena na grško. Poenostavljeno navajamo le njihove najpomembnejše skupne novcev:

1 obol je srebrni mali novce z najnižjo vrednostjo, zasnovano na teži cca 0,72g; prikazan je na sliki A1.

1 drahma je srebrni osrednji novce z višjo vrednostjo in tudi težo do cca 4,3g. Drahma ima vrednost šestih obolov; prikazana je na sliki A2.

4 drahme (tetradrahma) je srebrni večji novce in ima v danem okolju najvišjo vrednost in tudi težo cca 17,2g. Tetradrahma ima vrednost štirih drahem; prikazana je na sliki A3.

Ker so bile v Celju izkopane večje količine malih obolov, je mogoče celo domnevati, da je bila tam nekdanja keltska kovnica.

B SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU RIMSKEGA CESARSTVA DO LETA 476

Od začetka našega štetja do leta 476 sedanje slovensko območje spada v okvir rimskega cesarstva. Na njem krožijo različne skupine vrst novcev, ki jim je glede na njihovo poslovno vrednost pripisano povsem določeno ime ne glede na cesarja, pod katerim so bila stavljeni v obtok. Praviloma je celo v času vsakega cesarja izdanih več različnih vrst novcev, ki spadajo v istoimensko skupino novcev, razlikujejo se pa med seboj po podatkih na njihovi sprednji strani (averzu) in hrbtni strani (reverzu). V nadaljevanju upoštevamo le, kako je posamezna skupina novcev z določenim imenom označena s kovino, iz katere so novci napravljeni, kakšna je njihova velikost in teža ter kakšno je vrednostno razmerje posameznega novca obravnavane skupine s kakim novcem kake druge obravnavane skupine. Posamezne izbrane skupine novcev so predstavljene v zaporedju njihove poslovne vrednosti in časovega nastajanja. V vsaki skupini pa je izbran le en sam primerek za slikovno predstavitev.

Ob začetku našega štetja obstoječa uradna denarna ureditev temelji na tem, da ima zlati avrej enako vrednost kot 25 srebrnih denarijev, en srebrni denarij pa enako vrednost kot 16 bakrenih asov in da potemtakem velja razmerje 1 zlati avrej = 400 bakrenih asov.

V tem okviru pa obstajajo naslednje skupine novcev:

1. **as (as)** je bakreni novce, ki ima ob uvedbi premer 25-27mm in težo 10,92g, kar seveda ne velja tudi za kasnejša obdobja. Med novci z nižjo poslovno vrednostjo je as od samega začetka najbolj pogost. Pojavlja se že pred časom prvega cesarja Avgusta do cesarja Kara leta 283. As na sliki B1 je iz časa cesarja Klavdija I.(41-54). Toda as ni vedno tudi novce z najmanjšo poslovno vrednostjo. V času nekaterih cesarjev se z manjšo poslovno vrednostjo pojavljata še kvadrans in semij. Višja enota od asa pa je dupondij ki zajema dva asa.
2. **kvadrans (quadrans) ali četrtinka asa** je bakreni novce, ki ima ob uvedbi premer 15-18 mm, a se v kasnejših letih zmanjšuje. Kvadrans na sliki B2 je iz časa Julije Domne, žene cesarja Septimija Severa (193-211).
3. **semij (semis) kot polovinka asa** je bakreni novce, ki ima ob uvedbi premer 18-19mm, a se v kasnejših letih zmanjšuje. Na sliki B2 semij iz časa cesarja Maksimijana(286-305).

4. **dupondij (dupondius) ali dvakratni as** je medeninasti novce, ki ima ob uvedbi premer 26-29mm in težo 13,64g. Od asov ga je najlažje razlikovati po tem, da je na njegovi sprednji strani glava cesarja kronana z žarki. Pojavlja se v času od začetnega cesarja Avgusta do cesarja Probusa leta 280. Dupondij na sliki B4 je iz časa cesarja Septimija Severa (193-211). Prvo višjo poslovno vrednost od dupondija ima sesterc.
5. **sesterc ali četrtinka argenteja ali dvakratni dupondij** ima ob uvedbi težo 27g. Vrednostno je enak dvema dupondijema ali štirim asom. Pojavlja se kot cinkastobakreni novce od prvega cesarja Avgusta do cesarja Avrelijana leta 270. Sesterc na sliki B5 je iz časa cesarja Trajana (98-117).
6. **dvojni sesterc** kot cinkastobakreni novce ima ob uvedbi težo 34-38g. Od navadnega sesterca se spet razlikuje tudi po tem, da ima na cesarjevi glavi krono z žarki. Dvojni sesterc na sliki B6 je iz časa cesarja Decija Trajana (249-251). Naslednjo že od samega začetka obstoječo višjo poslovno vrednost novca pa ima denarij.
7. **denarij (denarius)** je srebrni novce, ki je obstajal že v 3. stoletju pred n.š. z vrednostjo tedanjih 10 asov, iz česar je izhajalo tudi njegovo ime v pomenu desetaka. Prvi cesar Avgust je pa denarij proglasil kot glavni srebrni novce Rimskega cesarstva. Ima premer 16-18mm in težo 3,98g. En srebrni denarij ima ob začetku vpeljane denarne ureditve enako poslovno vrednost kot 4 sesterci ali 16 asov. Pri kasneje izdanih primerkih se je pa čistina njegovega srebra tako zmanjšala, da se je končno lahko pojavljal samo še kot bakreni denar v času cesarja Dioklecijana leta 293. Kasneje je vpeljan še dvojni denarij. Slika B7 prikazuje prvobitni denarij iz časa cesarja Hadrijana (117-138).
8. **Srebrni kvinar** kot delni denarij je denarij stalno spremljal. Slika B8 ga prikazuje iz časa cesarja Hadrijana (117-138).
9. **antoninijan ali dvojni denarij** je srebrni novce, vpeljan leta 214. Tudi ta ima cesarjevo glavo z žarki, po čemer se razlikuje od navadnega denarja. Ker je pri kasnejših izdajah antoninijanov prav tako prišlo do poslabšanja kakovosti kovine, iz katere so napravljeni, so tudi antoninijani tedaj začeli šteti le kot bakreni drobiž. Slika B9 prikazuje antoninijan iz časa cesarja Avgusta (27 pr.n.š. -14). Kasneje v času cesarja Maksimijana leta 293 je antoninijan štel le kot bakreni drobiž. Po reformi cesarja Dioklecijana leta 293 ga je pa zamenjal folij.
10. **avrej (aureus)** je kot zlati novce bil vpeljan že v 4. stoletju pred n.š. Prvi cesar Avgust pa je vzpostavil trdna razmerja med njim in drugimi skupinami novcev. Tedaj je imel obseg 17-18mm in težo 7,42g, ki sta se kasneje zmanjševala. Z avrejem se srečujemo do cesarja Konstantina I. leta 345. Ob začetku ima

en zlati avrej enako poslovno vrednost kot 25 srebrnih denarijev. Če ga primerjamo z drobižem, pa ima 1 zlati avrej enako poslovno vrednost kot 100 srebrnih sestercev ali 400 bakrenih asov. Slika B10 predstavlja avrej iz časa cesarja Karakale (198-217).

Od časa cesarja Avrelijana dalje, tj. od leta 270 dalje, se v čedalje manjši meri pojavljajo asi, dupondiji in sesterci. Cesar Dioklecijan pa leta 284 uvede novo denarno ureditev, po kateri ima 1 zlati avrej še vedno enako vrednost kot 25 srebrnih argentejev, toda 1 srebrni argentej ima enako vrednost kot 8 bakrenih folijev. Potemtakem je veljavno razmerje 1 zlati avrej = 200 bakrenih folijev.

11. folij (folles) je kot izboljšani bakreni novc ob začetku še legiran s srebrom in cinkom ter ima premer 25-27mm in težo 10g. V začetku je 8 velikih folijev imelo enako poslovno vrednost kot srebrni denar argentej. Kasneje se pojavijo tudi srednji foliji s premerom 18-21mm, mali foliji s premerom 15-17 mm in delni foliji s premerom pod 15mm z različno vrednostjo. Slika B11a prikazuje veliki folij iz časa Dioklecijana (285-305), slika B11b srednji folij iz časa Licinija, slika B11c pa mali folij iz časa Konstantina I. (312-337).

12. argentej (argenteus) kot srebrni novc je od cesarja Dioklecijana leta 294 dalje ime novega srebrnega novca v vrednosti 8 folijev, medtem ko je staro ime denarij zaradi njegovega razvrednotenja opuščeno. Novi srebrni novc ima težo 3,41g, še vedno pa šteje 25 srebrnih argentejev enako poslovno vrednost kot en zlati novc avrej. Slika B12 prikazuje argentej cesarja Maksimina I. (235-238).

Cesar Konstantin I. leta 312 vpelje spet novo denarno ureditev, po kateri je zlati novc preimenovan v solid, zajema pa ob začetku 18 srebrnih milijarensov ali 24 srebrnih silikev, kar se kasneje spreminja. Srebrni novci zajemajo različno število bakrenih folijev, od časa Konstansa dalje različno število bakrenih centenionalijev ter od časa Konstancija dalje še različno število bakrenih majorin.

13. majorina (maiorina) se kot izboljšani bakreni novc namesto srednjih folijev pojavlja v času cesarja Konstansa leta 346. Bakreni novc ima srebrno legiranje, premer 20-24mm in težo 3.5 -7.5g. Majorino prikazuje slika B13.

14. centenionalij (centenionalis) se kot izboljšani bakreni novc pojavlja v času cesarja Konstancija II. leta 356. Ima premer 21-23 mm, medtem ko ima polovični centenionalij premer 17-18mm. Prikazan je na sliki B14.

15. bronca je preprosta oznaka za ves bakreni ali bronasti drobiž od cesarja Julijana II. leta 361 dalje. Razlikovati pa je treba velike bronce s premerom 25mm in več, srednje bronce s premerom z 18mm in več, male bronce s

premerom 13mm in več ter mini bronze s premerom 12 mm in več. Takšno poimenovanje se ohranja do propada Rimskega cesarstva. Slike B15a,b in c prikazujejo iz časa obravnavanega cesarja vse tri navedene velikosti.

16. **silikva (siliqua)** se kot srebrni novc namesto argenteja pojavlja od cesarja Konstantina II. leta 340 dalje. Ima težo 3,4g, ki je kmalu zmanjšana na 2,63g. Slika B16 prikazuje silikvo iz časa cesarja Konstancija II.(324-361).
17. **miliarens (miliarense)** je kot težji srebrni novc vpeljan v času cesarja Konstanina I. okoli leta 320. Ima težo 4.55 -5.54g. 12 miliarensov šteje kot 1 solid in 2 silikvi kot 1 miliarens. Slika B17 prikazuje miliarens iz časa cesarja Konstantina I.(396-337).
18. **solid (solidus)** je standardni zlati novc Rimskega cesarstva od cesarja Konstantina I. in leta 324 dalje. Slika B18 ga prikazuje iz časa cesarja Teodozija II.(402-450).
19. **tremis (tremissis)** je posebno ime za tretjinski solid kot zlati novc. Kaže ga slika B19 iz zadnjih let Zahodnorimskega cesarstva.

C SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU BIZANTINSKEGA CESARSTVA

Bizantinsko cesarstvo zajema sorazmerno skromni del sedanjega slovenskega območja, v glavnem obalni predel od šestega do osmega stoletja. Z zornega kota uporabe novcev je v istem času na sedanjem slovenskem območju skoraj povsem mogoče zanemariti obstoj Avarske (Obrske) države in Langobardske države. A tudi novci Bizantinskega cesarstva so na sedanjem slovenskem območju manj pomembni kot so bili pomembni nekdanji novci Rimskega cesarstva.

V Bizantinskem cesarstvu še vedno kot v bivšem Rimskem cesarstvu obstaja zlati solid kot izhodišče denarne ureditve, vpeljana je pa novost v pogledu silikev. 1 zlati solid (solidus) je sedaj vrednostno enak 24 srebrnim silikvam, vsaka silikva je enaka 180 bakrenim folijem, vsak bakreni folij pa šteje 40 numijev. Kasneje se bizantinski novci še drugače razlikujejo od nekdanjih rimskih novcev. Medtem ko na zlatih in srebrnih novcih še vedno ni posebnih imenskih in številčnih oznak, se te začno pojavljati pri bakrenem bizantinskem drobižu. Poenostavljeno lahko kot temeljne skupine bizantinskih novcev na delu sedanjega slovenskega območja navedemo naslednje:

1. **folij (follis)** je od drobiža največji bakreni novc. Na sprednji strani ima podobo cesarja, na hrbtni strani pa veliko črko M, ki označuje, da zajema 40 numijev, ki so najnižja vrednostna enota. Je lahko velike velikosti kot ga prikazuje slika C1a, srednje velikosti, z oglatim ali zaobljenim M ali celo z oznako XXXX kot ga prikazuje slika C1b, ali male velikosti kot ga prikazuje slika C1c.
2. **polovični folij** je bakreni novc, ki je po premeru manjši od folija, ima pa spet na sprednji strani podobo cesarja, toda na hrbtni strani veliko črko K, ki označuje, da zajema 20 numijev. Je lahko srednje velikosti kot ga kaže slika C2a ali manjše velikosti kot ga kaže slika C2b.
3. **dekanumij (decanummium)** je še manjši bakreni novc, ki ima spet na sprednji strani podobo cesarja, toda na hrbtni strani veliko črko I, ki označuje, da zajema 10 numijev. Je spet lahko nekoliko večje ali manjše velikosti, prikazuje ga pa slika C3.
4. **pentanumij (pentanummium)** je še manjši bakreni novc; njegova značilnost je, da ima na hrbtni strani veliko črko E, ki označuje, da zajema 5 numijev. Je lahko manjše velikosti ali povsem majhen, prikazuje ga pa slika C4.

5. **16 kratni numij** kot bakreni novc prikazuje slika C5.
6. **8 kratni numij** kot bakreni novc prikazuje slika C6.
7. **1 numij** kot najmanjši novc prikazuje slika C7.
8. **silikva (siliqua)** je srebrni novc, ki nima kake posebne oznake in se je bilo treba navaditi, da zajema 180 folijev. Obstajala je pa tudi **polovična silikva** kot srebrni novc, ki ga prikazuje slika C8.
9. **miliarens (miliarense)** je srebrni novc, ki ima dvojno vrednost silikve. Obstajal je pa tudi **dvojni miliarens**, imenovan heksagram, ki ga prikazuje slika C9.
10. **solid (solidus)** je zlati novc v vrednosti 24 srebrnih silikev. Na sliki C10 je predstavljen solid cesarja Justinijana I.
11. **tremij (tremissis)** pa je zlati novc, ki šteje tretjino zlatega solida in ga prikazuje slika C11.

Med Bizantinski cesarji v obdobju, ki ga obravnavamo, je gotovo najpomembnejši Justinijan I., ki je vladal do leta 565, sledil mu je Justin II do leta 578 in nato številni drugi do Konstantina VI. z Ireno leta 780. Njihovi zlati novci so za srednjeveško zapadno Evropo bili dolgo zanimivi, ker tamkaj ni bilo lastnega zlatega denarja, velikih poslov pa brez njega ni bilo mogoče sklepati.

Č SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU SREDNJEVEŠKEGA FRANKOVSKEGA IN NEMŠKEGA CESARSTVA DO LETA 1438

Ob koncu VIII. stoletja je takorekoč celotno sedanje slovensko območje vključeno v frankovsko državo in nato v njen vzhodni del, iz katerega je leta 962 nastalo Nemško cesarstvo. Le Prekmurje spada v okvir Madžarske kraljevine. Na tem mestu nas zanima denarno dogajanje do časa, ko so Nemško cesarstvo leta 1438 kot vladarji prevzeli Habsburžani.

Po denarni ureditvi Karla Velikega velja naslednje načelno denarno razmerje: 1 funt (libra) srebra zajema 20 solidov (šilingov) po 12 pfenigov (denaričev) ali skupaj 240 pfenigov (denaričev). Zaradi gospodarskih okoliščin, ki so se ohranjale skoraj do konca XV. stoletja, je bilo najprej poskrbljeno za novce, ki ustrezajo pfenigom (denaričem). Medtem ko je njihova oznaka pfenig običajna na severnih območjih, se izraz denarič bolj uporablja na južnih območjih. Za pfenige ali denariče pa ne skrbijo vrhovni vladarji, temveč fevdalci ožjih območij, ki za izdajanje novcev pridobijo ustrezne pravice.

1. denarič (1 pfenig) je srednjeveški novc, kovan iz tankega srebra, praviloma s primesjo drugih cenejših kovin, zato sčasoma nekoliko potemni. Zaradi mnogokrat slabše izdelave je zlasti hrbtna stran denaričev (pfenigov) največkrat težko razpoznavna. Kovnice zanje so v XII. in XIII. stoletju obstajale v kar nekaj slovenskih krajih; naj omenimo na Koroškem Breže (Friesach), Št. Vid na Glini (St. Veit), Beljak (Villach), Velikovec (Völkermarkt) in Grebinj (Griffen), na Štajerskem Gradec (Graz), Ptuj (Pettau) in Slovenj Gradec (Windischgratz), Brežice (Rann), Rajhenburg (Reichenburg) in kasneje še Celje (Cilli), na Kranjskem (s Slovensko krajino) pa Kamnik (Stein), Otok (Gutenwert), Ljubljana (Laibach), Čatež pri Brežicah (Saaz) in Sv. Križ (Heiligenkreuz). V XII. in XIII. stoletju pri nas krožijo tudi denariči, ki so jih v okviru Nemškega cesarstva izdali goriški grofje v kovnicah Lienz na Tirolskem in Obervellach na Koroškem, tržaški škofje in oglejski patriarhi. Kot je znano, je v tistih časih obstajala na reki Dravi meja, od katere je severno območje pripadalo verski oblasti nadškofov v Solnogradu (Salzburgu), južno območje pa patriarhom v Ogleju (Acquilea). Poleg cerkvenih posesti in cerkvenih fevdalcev se pa na slovenskem območju pojavljajo še posvetni fevdalci posameznih pokrajin, ki so si prav tako pridobili pravico kovati denar. Da bi imeli konkretnjšo predstavo o denaričih (pfenigih) pri nas ter o njihovi sprednji in hrbtni strani,

podajamo na sliki Č1a novc solnograškega nadškofa Adalberta (1168-1200), izkovanega v Brežah, na sliki Č1b novc oglejskega patriarha Gregoria (1251-1269), na sliki Č1c novc tržaškega škofa Arlonga (1255-1281), na sliki Č1č novc spanheimskega vojvode Bernarda (1202-1256), izkovanega v Ljubljani, na sliki Č1d novc istega spanheimskega vojvode, izkovanega v Kostanjevici, na sliki Č1e novc spanheimskega vojvode Ulrika (1256-1269), izkovanega v Slovenj gradcu, na sliki Č1f novc bamberskega vojvode Leopolda VI. (1195-1230), izkovanega na Ptujju, na sliki Č1g novc andechs-meranskega kneza Henrika IV. (1215-1228), izkovanega v Kamniku, na sliki Č1h novc andechs-meranskega kneza Ota VIII (1230-1234), izkovanega na Otoku, na sliki Č1i pa novc goriškega grofa Alberta II. (1258-1304).

2. **½ denariča, poldenarič (polovični pfenig)** ali mali denarič je vreden le polovico denariča (pfeniga), pojavlja se pa pravtako že zelo zgodaj. Je tudi iz srebra, vendar nekoliko manjši in lažji od denariča (pfeniga). Predstavljen je na sliki Č2 v izvedbi, za katero je poskrbel solnograški nadškof Eberhard (1200-1230) v kovnici na Ptujju.

Na teh malih novcih ni nikoli označeno njihovo poslovno ime. Zlasti po XIII. stoletju, ko niso več delovale domače kovnice, pa na slovensko območje v čedalje večjem obsegu prihajajo pfenigi in polovični pfenigi, ki so izkovani v habsburških delih nemškega cesarstva, tj. na Koroškem, Štajerskemi, Spodnji Avstriji in Tirolski. Ti novci so vsaj v začetku pogosto izkovani le na sprednji strani, medtem ko je njihova hrbtna stran prazna. Imenujejo se pa brakteati.

3. **1 brakteat** je enostranski denarič (enostranski pfenig). Več primerkov takšnih novcev je prikazanih na sliki Č3.

V prvotno zamišljeni »karolinški« denarni ureditvi dolgo ni nobenega posebnega novca za predvideni solid (šiling) in funt (libro). Šele kasneje iz Tirolske začenjajo prihajati mnogokratniki pfenigov, ki naj bi bili nekoliko bližji zamišljenim solidom (šilingom); med njimi so tudi dvajsetice.

4. **dvajsetica (Zwainziger) ali dvajset pfenigov (denaričev)** je večji in debelejši srebrni novc od običajnih pfenigov ali denaričev. Ima vrednost 20 pfenigov ali denaričev, kar pa pravzaprav že odstopa od karolinške sheme denarne ureditve, po kateri bi morale 12 pfenigov ali denaričev oblikovati solid (šiling). Vendar se je takšen novc kot začetni nekoliko debelejši denar le začel uveljavljati. Zanimivo je, da naziv dvajsetica na novcu ni naveden in so se ljudje pač morali navaditi na njeno vrednost glede na velikost in debelino, ki se je razlikovala od siceršnjih pfenigov ali denaričev. Takšen novc iz Tirolske v času 1306-1335 prikazuje slika Č4.

Kasneje se z višjo vrednostjo od denaričev ali pfenigov pomembneje uveljavljajo delni tolarji, tolarji in večkratni tolarji, ki prav tako nimajo stalno vrednostno mesto v obstoječi denarni ureditvi. Pri plačevanju večjih zneskov so pa v uporabi tudi zlati novci. Dokler ni bilo domačih, so bili v uporabi zlasti tisti, ki so izhajali iz Bizantinskega cesarstva, nato renski zlati goldinarji (guldni) in beneški dukati ter po letu 1300 celo madžarski zlati forinti, medtem, ko so se pojavili avstrijski zlati goldinarji šele po letu 1360 iz kovnic Judenburg in Lienz.

D SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU MADŽARSKE KRALJEVINE OD LETA 907 DO LETA 1526

Madžarska kraljevina po bitki leta 907 med drugim zaseda skoraj vse slovensko ozemlje razen Primorske in dela zahodne Štajerske, po porazu leta 955 pa je na slovenskem območju omejena samo še na Prekmurje. Do leta 1526 ima ta država različne kralje, tedaj pa dobijo vrhovno oblast v njej Habsburžani. Madžarska ni bila nikoli del Nemškega cesarstva, zato jo je vedno treba obravnavati posebej. Tudi v tej državi se v smislu načelne karolinške denarne ureditve vse začne s srebrnimi denarici. V Prekmurju, ki tedaj od slovenskega območja spada pod Madžarsko, so povsem običajni madžarski denarici in kasneje še druge vrste madžarskih novcev. V obravnavanem obdobju najpogostejše skupine vrst novcev so predstavljene v nadaljevanju.

1. **1 bakrenjak (1 rezens)** je bakreni novc iz časa kralja Bela III.(1172-1196); nekoliko manjšega prikazuje slika D1a, nekoliko večjega pa slika D1b.
2. **1 obol (1 obulus)** je polovični srebrni denarič, ki se prav tako pojavlja v času kralja Bele III.(1172-1196), a tudi v času Andreja II.(1205-1235), Bele IV.(1235-1270), Štefana V.(1270-1272), Ladislava IV.(1272-1290), Vaclava (1301-1305), Karla Roberta (1307-1342), Marije (1382-1387), Alberta (1437-1439), Vladislava I.(1440-1444), Ladislava V.(1440-1457), Matije I.(1458-1490) in Vladislava II.(1490-1516). Na slikah D2a in D2b sta dva primerka obola.
3. **1 denarič (1 denar)** je normalni srebrni novc, ki se pojavi že v času od prvega kralja Štefana(997-1038) nato pa dalje pri vseh kraljih. Na sliki D3 je iz časa prvega kralja.
4. **1. Groš ali 3 denarici (garas)** je srebrni novc s trikratno vrednostjo denariča. Pojavlja se v času Karla I.Roberta (1307-1342), Ludvika I. (1342-1382), Matije I.(1458-1490) in Vladislava II.(1490-1516). Na sliki D4 je izbrani primerek groša.
5. **1 forint** je manjši zlati novc, ki se pojavlja v času Karla I.Roberta (1307-1342), Ludvika I.(1342-1382), Marije (1382-1387), Sigismunda (1387-111437), Alberta (1437-1439), Vladislava I.(1440-1444), Ivana Hunjadi-ja (1446-1453), Ladislava V.(1440-1457), Matije I.(1458-1490), Vladislava II.(1490-1516), Ludvika II.(1516-1526) in Janoša (1526-1540). Na sliki D6 je primerek takšnega novca.

E SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU BENEŠKE DRŽAVE

Potem, ko v Beneški državi od začetka XII.stoletja dalje začnejo kovati svoje novce, se ti širijo zlasti na primorski del slovenskega območja. Tudi v beneški državi izhajajo iz načelne karolinške denarne ureditve 1 libra (lira) = 20 soldov po 12 denaričev ali skupaj 240 denaričev, vendar imajo denarič, njegovi deli in večkratniki posebna italijanska imena, povezana z njihovo obliko, čistino in težo. Kasneje se pojavlja še srebrna lira in zlati dukat. V celoti obstajajo zelo številne različne skupine vrst novcev, pri katerih so se spreminjala tako uradna imena kot tudi teža in čistina. Z zornega kota kroženja na slovenskem območju so pomembnejše le nekatere skupine vrst novcev.

1. **1 mali skledasti denarič (denaro o piccolo scodellato)** je mali srebrni novcec, poznan že pri prvih dožih po letu 1156, ki so pričeli s kovanjem. Prikazuje ga slika E1.
2. **1 groš ali 26 kratnik denaričev (grosso da 26 denari o piccolli)** je srebrni novcec, ki se pojavi pri dožu Enrico Dandolo (1192-1205). Slika E2 ga prikazuje iz časa doža Lorenza Tiepola (1268-1280).
3. **1 marcello ali polovična lira (marcello o mezza lira)** je srebrni novcec s težo 3,26 in čistino 0,048, kasneje enačen tudi z 12 soldi, ki se pojavi v času doža Nicola Marcella (1473-1374). Slika E3 je iz časa doža Giovannija Moceniga (1478-1485).
4. **1 mocenigo ali lira (mocenigo o lira)** je srebrni novcec s težo 6,52 in čistino 0,948, kasneje označen tudi s 24 soldi, ki se pojavi v času doža Giovannija Moceniga (1478-1485). Novcec iz slike E4 pa je iz časa doža Pietra Landa (1539-1545).
5. $\frac{1}{4}$ **tolarja** je srebrni novcec iz časa doža Lodovica Manina (1789-1797); upodobljen je na sliki E5.
6. $\frac{1}{2}$ **tolarja** je srebrni novcec iz časa Paola Raniera (1779-1797); upodobljen je na sliki E6.
7. **1 tolar** je srebrni novcec iz časa doža Lodovica Manina (1779-1797); upodobljen je na sliki E7.
8. **1 dukat (ducato)** je zlati novcec s težo 3,56g in čistino 1,0000 iz časa doža Alvise III. Moceniga (1722-1732); upodobljen je na sliki E8.

F SKUPINE VRST NOVCEV V HABSBUŠKIH VOJVODINAH NEMŠKEGA CESARSTVA OD LETA 1438 DO LETA 1806

V XV. stoletju je bil Albreht II. Habsburški izvoljen za nemškega cesarja, da bi imeli po prejšnjih nemirih na tem mestu neškodljivega in brezpomembnega človeka. Ta položaj pa je postal za Habsburžane deden in samo v letih 1742 do 1745 nemški cesar ni bil Habsburžan. Kmalu po začetku tega obdobja se je začelo uveljavljati novo načelno izhodišče denarne ureditve, po katerem 1 računski goldinar šteje 60 krajcarjev. Kljub temu še do srede XVII. stoletja obstajajo tudi novci za pfenige in groše, tolarje in dukate brez njihove jasne uvrstitve v omenjeno novo denarno ureditev. Kasneje je bilo določeno, da štirje pfenigi pomenijo isto kot en krajcar in da pomeni en groš isto kot trije krajcarji, medtem ko je razmerje tolarjev in dukatov do goldinarja in krajcarjev ostalo povsem gibljivo.

V tem obdobju začenjajo novci, ki se nanašajo na krajcarje do četrta tolarja, dobivati številčne oznake, ki se nanašajo na njihovo imensko vrednost. Pri večjih srebrnikih pa je bilo treba njihovo imensko vrednost še vedno prepoznavati le glede na njihovo velikost in debelino. V nadaljevanju so navedene najbolj pogoste skupine novcev, ki že izhajajo iz imen novo nastajajoče denarne ureditve:

1. **¼ krajcarja** je bakreni novc, ki se pojavlja v času Marije Terezije in ga prikazuje slika F1 iz leta 1777. Za časa Franca II. Leta 1800 je že nekoliko spremenjen.
2. **½ krajcarja** je bakreni novc, ki se prav tako pojavlja v času Marije Terezije in ga prikazuje slika F2 v izvedbi iz leta 1777, medtem ko je v času cesarja Franca II leta 1800 že spet nekoliko spremenjen.
3. **1 krajcar** je bakreni novc, ki se pojavlja v času cesarja Franca I in ga prikazuje slika F3 iz leta 1762, a ga za časa cesarja Franca II. leta 1800 spet najdemo v nekoliko drugačni v izvedbi.
4. **3 krajcarji** so bakreni novc, ki se pojavlja v času cesarja Franca II. leta 1800 in ga prikazuje slika F4.
5. **6 krajcarjev** so bakreni novc, ki se prav tako pojavlja v času cesarja Franca II. leta 1800 in ga prikazuje slika F5.
6. **1 krajcar** je najmanjši srebrni novc, ki se pojavlja v času cesarja Ferdinanda II. (1619-1637) in nato v času cesarja Ferdinanda III. (1637-1657, cesarja

- Leopolda I. (1658-1705), cesarja Jožefa I. (1705-1711), cesarja Karla VI. (1711-1748, cesarja Franca I. (1745-1765) in seveda njegove žene Marije Terezije kot nadvojvodinje (1740-1780). Na sprednji strani ima podobo vsakokratnega cesarja oziroma drugačnega vladarja. Za časa vsakega cesarja je novce kovan z različnimi letnicami in za različne dele države. Slika F6 ga prikazuje iz časa cesarja Leopolda I.
7. **3 krajcarji** so srebrni novce, ki je sčasoma najbolj običajen mali srebrnik od časa cesarja Maksimilijana II. (1564-1576) dalje, medtem ko se je v času predhodnega cesarja Ferdinanda I. (1556-1564) še imenoval preprosto kot groš in je bil brez številčnih oznak. Na sliki F7 je iz časa cesarja Ferdinanda II. (1619-1637). Z njim se srečamo tudi pri kasnejšem cesarju Francu I. (1745-1765) z ženo Marijo Terezijo (1740-1780), pri cesarju Jožefu II. (1765-1790), a tudi pri zadnjem cesarju Nemškega cesarstva Francu II. (1792-1806). Na sprednji strani ima novce za 3 krajcarje vedno podobo vsakokratnega cesarja, na hrbtni strani pa ustrezne grbe tistega dela celotne države, za katerega je bil kovan, npr. Spodnja iAvstrijo, Tirolsko, Štajersko, Koroško itd. Za časa vsakega cesarja je novce kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.
  8. **6 krajcarjev** je nekoliko večji srebrni novce. Slika F8 ga prikazuje iz časa Leopolda I. (1658-1705). Zanimivo je, da je številka 6 lahko napisana z rimsko številko VI ali z navadno številko 6. Z njim se srečujemo seveda tudi pri vseh naslednjih cesarjih, ki so že bili omenjeni, do vključno zadnjega cesarja Franca II. (1792-1806). Za časa vsakega cesarja je novce kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.
  9. **5 krajcarjev** je srebrni novce, ki se kar naenkrat pojavi v času nadvojvodinje Marije Terezije (1740-1780) in njenega sina cesarja Jožefa II. (1765-1790), kar je prikazano na sliki F9. Vedno je kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.
  10. **7 krajcarjev** je srebrni novce, ki se pojavlja v času cesarja Franca I. (1745-1767) kot ga kaže slika F10a, zlasti pa v času cesarja Franca II. (1792-1806), ko ima drugačen videz kot je običajen pri drugih krajcarskih novcih, kar kaže slika F10b, saj na novcu ni več upodobljen cesar. Za časa vsakega cesarja je ta novce kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.
  11. **10 krajcarjev** je kot srebrni novce prav tako mogoče zaslediti že v času cesarja Franca I. (1745-1767), v času Marije Terezije in cesarja Jožefa II. (1765-1790), kar prikazuje slika F11; tudi v času cesarja Leopolda II (1790-1792) se srečujemo z njim. Za časa vsakega cesarja je ta novce kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.

12. **12 krajcarjev** se kot srebrni novc pojavi pri končnem nemškem cesarju Francu II. (1792-1806) in je podobno kot tedanji novc za 7 krajcarjev brez podobe vladarja, kar vidimo iz slike F12. Tudi ta novc je kovan z različnimi letnicami in za različne dele države.
  13. **15 krajcarjev** se kot srebrni novc pojavi v glavnem v času od cesarja Leopolda (1658-1705) dalje v več različnih izvedbah; ena od njih je prikazana na sliki F13. V času cesarja Franca I. (1745-1765) se pojavlja v nekoliko drugačni izvedbi.
  14. **17 krajcarjev** se kot srebrn novc pojavi v XVIII. stoletju in ga kaže slika F14.
  15. **20 krajcarjev** se kot srebrni novc v glavnem pojavi v času cesarja Franca I. (1745-1765) in pri nadaljnjih vladarjih; prikazani so na sliki F15.
  16. **24 krajcarjev** je srebrni novc, ki se pojavi v času cesarja Franca II. (1792-1806) in ga prikazuje slika F16.
  17. **30 krajcarjev** je srebrni novc, s katerim se srečamo v času cesarja Franca I. in ga kaže slika F17a, a je kasneje v času cesarja Jožeta II. po obliki še vedno sličen, na kar kaže slika F17b.
- Končno se v tem obdobju pojavljajo še različne skupine vrst novcev zunaj veljavne denarne ureditve kot:
18. **1/4 tolarja** kot srebrni novc.
  19. **1/2 tolarja** kot srebrni novc, ki je iz časa cesarja Matije II. iz leta 1614 upodobljen na sliki F19.
  20. **1 tolar** kot srebrni novc, prikazan na sliki F20a iz časa cesarja Karla II. (1519-1556), sliki F20b iz časa cesarja Ferdinanda II. (1617-1637) in sliki F20c iz časa Marije Terezije (1740-1780).
  21. **2 tolarja** je nekoliko večji srebrni novc, ki ga slika F21 prikazuje iz časa Leopolda I. (1658-1705).
  22. **1 florin** je zlati novc, ki ga slika F22 prikazuje v dveh izvedbah iz različnih let.
  23. **2 florina** je nekoliko večji zlati novc, ki ga slika F23 prikazuje z letnico 1586 iz časa cesarja Rudolfa II.
  24. **1 dukat** je prav tako zlati novc in ga prikazuje slika F24 z letnico 1788 iz časa cesarja Jožefa II.
  25. **2 dukata** je nekoliko večji zlati novc, ki ga slika F25 prikazuje z letnico 1774 iz časa cesarja Jožefa II.

26. 4 dukati so največji zlati novc. Prikazan je na sliki F26 iz leta 1701, tj. iz časa cesarja Leopolda.

Priljubljeni srebrni tolarji in zlati dukati niso fiksno vključeni v obstoječo denarno ureditev, zato se njihovo razmerje do drugih uradnih novcev pogosto spreminja, v glavnem zaradi zmanjševanja vrednosti drugih srebrnih in zlasti bakrenih novcev. Vprašanje predstavnika za računski goldinar se je uredilo šele tedaj, ko se je trajno ohranilo razmerje 1 tolar = 2 goldinarja ali 1 goldinar = pol tolarja. Dukati so pa tudi tedaj ostali zunaj normalno vpeljane denarne ureditve.

V času od Marije Terezije do cesarja Franca II. obstajajo tudi posebni novci za **Goriško-Gradiščansko** in sicer:

27. ½ solda kot bakreni novc iz let 1768-1792, kar je prikazano na sliki F27.

28. 1 sold kot bakreni novc iz let 1741-1800, kar je prikazano na sliki F28.

29. 2 solda kot bakreni novc iz let 1792-1802, kar je prikazano na sliki F29.

30. 15 soldov je srebrni novc iz leta 1802, kar je prikazano na sliki F30.

G SKUPINE VRST NOVCEV V MADŽARSKI KRALJEVINI OD LETA 1526 DO LETA 1858

Leta 1526 je bila v vojni s Turškim cesarstvom uničena prvotna Madžarska kraljevina ter vzpostavljena Avstro-ogrška država s skupnim vladarjem Habsburžanom Ferdinandom I., ki je kot nemški cesar bil na Madžarskem kralj. Za Madžarsko se v tem obdobju kujejo posebni novci, ki se postopno do leta 1858 vključijo v tedaj običajno denarno ureditev, po kateri en forint (ali pol tolarja) šteje 60 krajcarjev. V tem obdobju se po vrstnem redu pojavljajo zlasti naslednje skupine novcev:

1. **1 krajcar** kot mali srebrni novc v času Marije Terezije (1740-1780), na sliki G1.
2. **1 poltura** kot srebrni novc v času Franca Rakoszia (1703-1711, na sliki G2.
3. **1. groš ali 3 krajcarji** kot srebrni novc v času Leopolda I.(1657-1705, na sliki G3.
4. **6 krajcarjev** kot srebrni novc v času Leopolda I (1657-1705), na sliki G4.
5. **10 krajcarjev** kot srebrni novc v času Ferdinanda V. (1835-1848), na sliki G5.
6. **15 krajcarjev** kot srebrni novc v času Leopolda I (1657-1705), na sliki G6.
7. **17 krajcarjev** kot srebrni novc v času Marije Terezije (1751-1765). na sliki G7.
8. **20 krajcarjev** kot srebrni novc v času Marije Terezije (1755-1780) in Ferdinanda (1837-1848), na sliki G8.
9. **30 krajcarjev** kot srebrni novc v času Marije Terezije 1742-1772, na sliki G9.
10. **1/4 tolarja** kot srebrni novc od časa začetnega kralja Ferdinanda I. do Karla III., na sliki G10.
11. **1/2 tolarja** kot srebrni večji novc zlasti od časa začetnega kralja Ferdinanda I. do Marije Terezije, Jožefa II. ter Ferdinanda (1837-1839), na sliki G11 je iz časa Leopolda I (1657-1705).
12. **1 tolar** kot srebrni velik novc, zlasti od časa začetnega kralja Ferdinanda I. do Marije Terezije in Jožefa II., nato pa Ferdinanda (1837-1839). Na sliki G12 je iz časa Rudolfa I.(1576-1608).
13. **1 dukat** kot zlati novc, obstaja praktično pri vseh vladarjih v obravnavanem obdobju. Kaže ga slika G13.

14. 2 dukata kot zlati novc časa Marije Terezije in Jožefa II. Kaže ga slika G14.

15. 5 dukatov kot veliki zlati novc iz časa Leopolda I.(1657-1795). Kaže ga slika G15.

Pri tem seveda novci za tolarje in dukate niso z absolutno vrednostjo vključeni v uradno denarno ureditev.

Po letu 1848 do 1858 se pojavljajo še naslednji novci:

16. 1 krajcar kot srednji bakreni novc iz let 1848 in 1849; za leto 1849 je predstavljen na sliki G16.

17. 3 krajcarji kot velik bakreni novc iz leta 1849, predstavljen na sliki G17.

18. 6 krajcarjev kot srebrni novc iz leta 1849, predstavljen na sliki G18.

19. 10 krajcarjev kot srebrni novc iz leta 1848, predstavljen na sliki G19.

20. 20 krajcarjev kot srebrni novc iz leta 1848, predstavljen na sliki G20.

21. 1 dukat kot zlati novc iz leta 1848, predstavljen na sliki G21.

H SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU NAPOLEONOVIH ILIRSKIH PROVINC OD LETA 1809 DO LETA 1813

Po mirovni pogodbi iz leta 1809 so v okviru francoske države oblikovane Ilirske province, ki obsegajo od slovenskega območja vso Goriško, Kranjsko, polovico Koroške in Trst. Štajerska je nasprotno v okviru habsburškega dela nemškega cesarstva. Meja z italijansko državo je urejena po Soči od izvira do izliva. Ilirske province seveda zajemajo tudi neslovensko območje hrvaškega in črnogorskega Primorja, vendar je njihov sedež v Ljubljani.

V Ilirskih provincah kot delu Napoleonove Francije ne kroži francoski denar, temveč tisti, ki so ga ob Napoleonovem vladanju vzpostavili v Kraljevini Italiji s sliko Napoleona na sprednji strani. Vpeljana denarna ureditev ima svoje izhodišče v liri, ki šteje 20 soldov, vsak soldo pa je razčlenjen na 5 centesimov, tako, da lira zajema skupaj 100 centesimov. V tem času v okviru Ilirskih provinc v glavnem krožijo novci, ki so obravnavani v nadaljevanju.

1. **1 centesim** je bakreni novец, tisti iz leta 1809 je predstavljen na sliki H1.
2. **3 centesimi** so bakreni novец, tisti iz leta 1811 je predstavljen na sliki H2.
3. **10 centesimov** je izboljšani bakreni novец, tisti iz leta 1810 je predstavljen na sliki H3.
4. **1 sold** je prav tako bakreni novец, tisti iz leta 1807 je predstavljen na sliki H4.
5. **5 soldov** je že srebrni novец, tisti iz leta 1812 je predstavljen na sliki H5.
6. **10 soldov** je prav tako srebrni novец, tisti iz leta 1808 je predstavljen na sliki H6.
7. **15 soldov** je tudi v obliki srebrnega novca.
8. **1 lira** je prav tako srebrni novец.
9. **2 liri** sta tudi srebrni novец.
10. **5 lir** je prav tako srebrni novец.
11. **20 lir** pa je že zlati novец.
12. **40 lir** je tudi zlati novец, tisti iz leta 1814 pa je predstavljen na sliki H12.

Na vseh teh novcih je jasno označena njihova imenska vrednost.

I SKUPINE VRST NOVCEV AVSTRIJSKEGA CESARSTVA OD LETA 1804 DO LETA -1858

Bivši nemški cesar Franc II. (1792-1806) je postal prvi avstrijski cesar Franc I. (1804-1835) ter je nadaljeval z dotodanjim izdajanjem novcev. Še vedno pa obstaja načelna denarna ureditev, po kateri 1 računski goldinar zajema 60 krajcarjev, toda računski goldinar je sedaj trajno enak polovici tolarja. Navajamo najpogostejše novce.

1. **¼ krajcarja** je bakreni novc, ki obstaja v času cesarja Franca I. leta 1816 v izvedbi kot jo kaže slika I 1a. V času cesarja Franca Jožefa I. pa se po letu 1851 pojavlja z izvedbo kot jo kaže slika I 1b.
2. **½ krajcarja** kot bakreni novc obstaja v času cesarja Franca I. leta 1812 v izvedbi kot jo kaže slika I 2a, medtem ko se leta 1816 pojavlja z izvedbo kot jo kaže slika I 2b. V času cesarja Franca Jožefa I. se pa pojavlja leta 1851 z izvedbo kot jo kaže slika I 2c.
3. **1 krajcar** kot bakreni novc obstaja v času cesarja Franca I. leta 1812 v izvedbi kot jo kaže slika I 3a, leta 1816 v izvedbi kot jo kaže slika I 3b, v času cesarja Franca Jožeta I. se pa pojavlja kot to prikazuje slika I 3c.
4. **2 krajcarja** sta bakreni novc iz časa cesarja Franca Jožeta I. Iz leta 1848 je predstavljen na sliki I 4a in iz leta 1851 na sliki I 4b.
5. **3 krajcarji** so bakreni novc iz časa cesarja Franca I., izdan leta 1816 kot ga kaže slika I 5a, medtem ko ga iz časa cesarja Franca Jožefa I. leta 1851 kaže slika I 5b.
6. **15 krajcarjev** so bakreni novc iz časa cesarja Franca I. leta 1807 v obliki kot jo kaže slika I 6.
7. **30 krajcarjev** so bakreni novc iz časa cesarja Franca I. leta 1807 v obliki kot jo kaže slika I 7.
8. **3 krajcarji** so kot srebrni novc v času cesarja Franca I. izdani zlasti v letih 1792-1815 in to v več izvedbah; v eni od njih je prikazan na sliki I 8. V času cesarja Ferdinanda je takšen novc izdan v letih 1835-1848.
9. **5 krajcarjev** je v obliki srebrnega novca, ki je za časa cesarja Franca I. izdan v letih 1817-1833 v več različicah ter je v eni od njih prikazan na sliki I 9. Za časa cesarja Ferdinanda I je izdan v letih 1835-1848 in nato za časa cesarja Franca Jožefa I. v letih 1858-1867.

10. **6 krajcarjev** je v obliki srebrnega novca, izdanega v času cesarja Franca Jožeta I v letih 1848-1849, kar kaže slika I 10.
11. **10 krajcarjev** je v obliki srebrnega novca, izdanega v času cesarja Franca I v letih 1814-1833, v času cesarja Ferdinanda I. in v času cesarja Franca Jožefa I. pa je izdan v letih 1852-1855. Slika I11 prikazuje tipični primer tega novca.
12. **20 krajcarjev** je v obliki srebrnega novca, izdanega v času cesarja Franca I. v letih 1804-1833 v več izvedbah ter je v eni od njih prikazan na sliki I 12a. V času cesarja Franca Jožefa I. v letih 1852-1856 se pa pojavlja v obliki, ki jo kaže slika I 12b.
13. **1/2 tolarja (1 goldinar)** je nekoliko večji srebrni novc, v času cesarja Franca I. izdan v letih 1804-1835 v več izdajah, v času cesarja Ferdinanda I. je bil izdan v letih 1835-1848 v nekoliko manjši obliki. V času cesarja Franca Jožefa I. pa je izdan v letih 1852-1856 v obliki, ki jo kaže slika I 13.
14. **1 tolar (2 goldinarja)** je večji srebrni novc, v času cesarja Franca I. izdan v letih 1806-1835 v več izvedbah, v času cesarja Ferdinanda I. v letih 1835-1848, v času cesarja Franca Jožefa I. pa v letih 1852-1856, kar kaže slika I 14.
15. **1 dukat** se kot zlati novc brez oznake vrednosti pojavlja v času cesarja Franca I. v letih 1806-1833 ter njegova vrednost ni fiksna v izrazih denarne ureditve. V času cesarja Ferdinanda se pojavlja v letih 1835-1848 in v času cesarja Franca Jožefa I. v letih 1848-1858 in sicer v dveh različicah, ki ju kažeta sliki 15a in 15b.
16. **4 dukati** so večji zlati novc z oznako vrednosti, ki se pojavlja v času cesarja Franca I. v letih 1807-1823 ter njegova vrednost ni fiksna v izrazih denarne ureditve. V času cesarja Ferdinanda se pojavlja v letih 1837-1848 in v času cesarja Franca Jožefa I. v letih 1852-1857. Na sliki I 16 je iz leta 1848.

J SKUPINE VRST NOVCEV AVSTRIJSKEGA CESARSTVA OD LETA 1858 DO LETA 1892

V tem obdobju je uveljavljena denarna ureditev, po kateri ima 1 goldinar (forint) 100 krajcarjev. V obtoku so pa naslednji običajni novci brez priložnostnih in spominskih:

1. **5/10 krajcarja** v obliki bakrenega novca iz let 1858-1891, prikazanega na sliki J1.
2. **1 krajcar** v obliki bakrenega novca iz let 1858-1891, prikazanega na sliki J2.
3. **4 krajcarji** v obliki nekoliko večjega bakrenega novca iz let 1860-1864, prikazanega na sliki J3.
4. **5 krajcarjev** v obliki srebrnega novca iz let 1858-1867, prikazanega na sliki J4.
5. **10 krajcarjev** v obliki srebrnega novca iz let 1858-1872, ki je v starejši izvedbi prikazan na sliki J5a in v novejši izvedbi na sliki J5b.
6. **20 krajcarjev** v obliki srebrnega novca iz let 1868-1872. Na sliki J6a je prikazan v starejši izvedbi in na sliki 6b v novejši izvedbi.
7. **1/4 florina (1/4 goldinarja)** v obliki srebrnega novca iz let 1859-1875; prikazuje ga slika J7
8. **1 florin (1 goldinar)** v obliki srebrnega novca iz let 1857-1892; prikazuje ga slika J8.
9. **2 florina (2 goldinarja)** v obliki srebrnega novca iz let 1858-1892, ki je prikazan na sliki J9.
10. **1 sporazumni tolar (Vereinstaler)= 1,5 goldinarja** v obliki srebrnega novca iz let 1857-1867, ki je prikazan na sliki J10.
11. **2 sporazumna tolarja (2 Vereinstaler)= 3 goldinarji** v obliki srebrnega novca iz let 1865-1867, ki je prikazan na sliki J11.
12. **1 dukat** je zlati novc brez oznake vrednosti iz let 1860-1891 z manjšimi variantami. Izvedba iz leta 1871 je prikazana na sliki I 12. Je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.
13. **4 dukati** kot večji zlati novc z oznako vrednosti iz let 1860-1891 z manjšimi variantami. Izvedba leta 1898 je prikazana na sliki J13. Je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.

14. **1/2 sporazumne krone (1/2 Vereinskronen)** v obliki zlatega novca iz let 1858-1866, ki je prikazan na sliki J14. Novec je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.
15. **1 sporazumna krona (Vereinskronen)** v obliki zlatega novca iz let 1870-1891, ki je prikazan na sliki J15. Novec je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.
16. **4 florini (4 goldinarji)=10 frankov** v obliki zlatega novca iz let 1870-1891, ki je prikazan na sliki J16. Novec je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.
17. **8 florinov (8 goldinarjev)= 20 frankov** v obliki zlatega novca iz let 1879-1891, ki je prikazan na sliki J17. Novec je brez fiksne vrednosti v izrazih denarne ureditve.

K SKUPINE VRST NOVCEV MADŽARSKE KRALJEVINE OD LETA 1858 DO LETA 1892

Z letom 1858 je tudi v madžarski kraljevini pod vodstvom Habsburžanov vpeljana denarna ureditev, po kateri 1 forint šteje 100 krajcarjev. V obdobju do leta 1892 je mogoče srečevati naslednje skupine vrst novcev:

1. **5/10 krajcarjev** kot bakreni novc v letih 1882-1873, prikazan na sliki K1.
2. **1krajcar** kot bakreni novc letih 1878-1892, prikazan na sliki K2.
3. **4 krajcarji** kot bakreni novc leta 1868, prikazan na sliki K3.
4. **10 krajcarjev** kot srebrni novc v letih 1868-1888, prikazan na sliki K4.
5. **20 krajcarjev** kot srebrni novc v letih 1868-1872, prikazan na sliki K5.
6. **1 forint** kot srebrni novc v letih 1868-1892, prikazan na sliki K6.
7. **1 dukat** kot zlati novc iz let 1868-1881, prikazan na sliki K7.
8. **10 frankov = 4 forinti** kot zlati novc iz let 1870-1892, prikazan na sliki K8.
9. **20 frankov = 8 forintov** kot zlati novc iz let 1870-1892, prikazan na sliki K9.

L SKUPINE NOVCEV AVSTRIJSKEGA CESARSTVA OD LETA 1892 DO LETA 1918

V tem obdobju je uveljavljena nova denarna ureditev, po kateri 1 krona šteje 100 vinarjev (helerjev). Navajamo skupine novcev v obtoku.

1. **1 vinar** je bakreni novc iz let 1892-1916, predstavljen na sliki L1.
2. **2 vinarja** je bakreni novc iz let 1892 -1915, predstavljen na sliki L2.
3. **2 vinarja** kot železni novc iz let 1916-1918 je predstavljen na sliki L3.
4. **10 vinarjev** kot niklasti novc iz let 1892-1911 je predstavljen na sliki L4.
5. **10 vinarjev** kot bakreno-cinkasti novc iz let 1915 in 1916 s prvotno izvedbo, predstavljeno na sliki L5; kasneje je vnesena manjša sprememba.
6. **20 vinarjev** kot niklasti novc iz let 1892-1914 s predstavitvijo na sliki L6.
7. **20 vinarjev** kot železni novc iz let 1916-1918 s predstavitvijo na sliki L7.
8. **1 krona** kot srebrni novc iz let 1892 -1916 s predstavitvijo na sliki L8.
9. **2 kroni** kot srebrni novc s predstavitvijo na sliki L9.
10. **5 kron** kot srebrni novc iz let 1900-1909 z več variantami. Izvedba iz leta 1905 je predstavljena na sliki L10.
11. **10 kron** kot zlati novc iz let 1896-1911, predstavljen na sliki L11.
12. **20 kron** kot zlati novc iz let 1892-1916, predstavljen na sliki L12.
13. **100 kron** kot veliki zlati novc iz let 1908-1914 v običajni izvedbi, predstavljeni na sliki L13a.
14. **100 kron** kot veliki zlati novc v posebni izvedbi iz leta 1906, predstavljeni na sliki L13b.
15. **1 dukat** kot mali zlati novc iz let 1892-1915, predstavljen na sliki L14. Novc ni vklopljen v obstoječo denarno ureditev.
16. **4 dukati** kot večji zlati novc iz let 1892-1915, predstavljen na sliki L15. Novc ni vklopljen v obstoječo denarno ureditev.

M SKUPINE VRST NOVCEV MADŽARSKE KRALJEVINE OD LETA 1892 DO LETA 1918

Medtem ko so v tem obdobju bankovci enotni za avstrijsko in madžarsko državo, so madžarski novci izdani posebej. Za madžarsko kraljevino od leta 1892 dalje velja naslednja načelna denarna ureditev: 1 korona = 100 filerjev. V tem obdobju se pojavljajo naslednji običajni novci brez priložnostnih in spominskih:

1. **filer** kot bakreni novc iz let 1892-1914, predstavljen na sliki M1.
2. **2 filerja** kot bakreni novc iz let 1892-1915, predstavljen na sliki M2.
3. **2 filerja** kot železni novc iz let 1916-1918, predstavljen na sliki M3.
4. **10 filerjev** kot niklasti novc iz let 1892-1909, predstavljen na sliki M4.
5. **10 filerjev** kot bakreno-cinkovi in nato železni novc iz let 1914-1918, predstavljen na sliki M5.
6. **20 filerjev** kot niklasti novc iz let 1892-1914, predstavljen na sliki M6.
7. **20 filerjev** kot železni novc iz let 1915-1918, predstavljen na sliki M7.
8. **1 korona** kot srebrni novc iz let 1892-1916 z različnimi izvedbami glave vladarja, predstavljen na sliki M8.
9. **2 koroni** kot srebrni novc iz let 1912-1914, predstavljen na sliki M9.
10. **5 koron** kot srebrni novc iz let 1900-1909, predstavljen na sliki M10.
11. **10 koron** kot zlati novc iz let 1892-1915, predstavljen na sliki M11.
12. **20 koron** kot zlati novc iz let 1892-1916, predstavljen na sliki M12.
13. **100 koron** kot zlati novc iz let 1907-1908, predstavljen na sliki M13.

N SKUPINE VRST NOVCEV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE OD LETA 1918 DO LETA 1941

Nova država je nastala po končani prvi svetovni vojni z združitvijo mednarodno priznane Kraljevine Srbije, ki je zajemala Srbijo, Črno goro in Makedonijo, in iz južnega dela nekdanje Avstro-Ogrske monarhije nastale Države Slovencev, Hrvatov, Bosancev in Hercegovcev, ki je bila mednarodno še nepriznana. Denarna ureditev nove države opredeljuje dinar kot temeljno valuto, ki obsega 100 par.

Prva serija novih novcev se pojavi leta 1920, ko se nova država imenuje še Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev . Zajema 7 skupin.

1. **5 par** kot bakrenocinkasti novce, predstavljen na sliki N1.
2. **10 par** kot bakrenocinkasti novce, predstavljen na sliki N2.
3. **25 par** kot bakrenoniklasti novce, predstavljen na sliki N3.
4. **50 par** kot niklastobakreni novce, predstavljen na sliki N4.
5. **1 dinar** kot niklastobakreni novce, predstavljen na sliki N5.
6. **2 dinarja** kot niklastobakreni novce, predstavljen na sliki N6.
7. **20 dinarjev** kot zlati novce, predstavljen na sliki N7.

Leta 1931 pride do nove serije novcev, ko se država preimenuje v Kraljevino Jugoslavija:

8. **10 dinarjev** kot bakrenosrebrni novce, predstavljen na sliki N8.
9. **20 dinarjev** kot bakrenosrebrni novce, predstavljen na sliki N9.
10. **50 dinarjev** kot bakrenosrebrni novce, predstavljen na sliki N10.

Leta 1938 sledijo še novci:

11. **25 par** kot aluminijastobakreni novc, predstavljen na sliki N11.
12. **50 par** kot aluminijastobakreni novc, predstavljen na sliki N12.
13. **1 dinar** kot aluminijastobakreni novc, predstavljen na sliki N13.
14. **2 dinarja** kot aluminijastobakreni novc, predstavljen na sliki N14.
15. **10 dinarjev** kot niklasti novc, predstavljen na sliki N15.
16. **20 dinarjev** kot bakrenosrebrni novc, predstavljen na sliki N16.
17. **50 dinarjev** kot bakrenosrebrni novc, predstavljen na sliki N17

Zunaj uradne denarne ureditve obstajajo še novci:

18. **1 dukat** kot mali zlati novc z več letnicami, predstavljen na sliki N18.
19. **4 dukati** kot veliki zlati novc, predstavljen na sliki N19.

O SKUPINE VRST NOVCEV KRALJEVINE ITALIJE OD LETA 1918 DO LETA 1945

Po prvi svetovni vojni leta 1919 Kraljevini Italiji pripada primorski del Slovenije, v drugi svetovni vojni pa okupira še takoimenovano Ljubljansko pokrajino. V tem obdobju krožijo na okupiranem slovenskem območju novci kralja Viktorja Emanuela kot je navedeno v nadaljevanju.

1. **5 centesimov** kot bakreni in kasneje aluminijskobronasti novc iz let 1919-1937, predstavljen na sliki O1a iz let 1915-1937 v stari izvedbi in na sliki O1b v novi izvedbi iz let 1936-1943.
2. **10 centesimov** kot bakreni in kasneje aluminijskobronasti novc iz let 1919-1943, predstavljen v starejši izvedbi na sliki O2a, v novejši izvedbi pa na sliki O2b.
3. **20 centesimov** kot bakrenoniklasti in kasneje nerjaveče železni novc, predstavljen na sliki O3a iz let 1918-1920, na sliki O3b iz let 1908-1935 in na sliki O3c iz let 1936-1943.
4. **50 centesimov** kot niklasti in kasneje nerjaveči železni novc, predstavljen na sliki O4a iz let 1919-1935 in na sliki O4b iz let 1936-1943.
5. **1 lira** kot niklasti in kasneje nerjaveče železni novc, predstavljen na sliki O5a iz let 1922-1935 in na sliki O5b iz let 1936-1943.
6. **2 liri** kot srebrni novc iz let 1914-1917, predstavljen na sliki O6.
7. **2 liri** kot niklasti in kasneje nerjaveče železni novc, predstavljen na sliki O7a iz let 1923-1935, na sliki O7b pa iz let 1936-1943 v prenovljeni izvedbi.

P SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU NEMŠKE OKUPACIJE OD LETA 1941 DO LETA 1945

V drugi svetovni vojni Nemčija okupira Gorenjsko in Štajersko ter v skladu s svojo denarno ureditvijo 1 marka = 100 pfenigov vpelje tudi na tem slovenskem območju naslednje svoje skupine novcev:

1. **1 pfenig** kot bronasti in nato cinkasti novc iz let 1936-1943, predstavljen na sliki P1.
2. **2 pfeniga** kot bronasti novc iz let 1936-39, predstavljen na sliki P2.
3. **5 pfenigov** kot aluminijskobronasti novc starejše izvedbe iz let 1924-1935, predstavljen na sliki P3.
4. **5 pfenigov** kot aluminijskobronasti in nato cinkasti novc novejše izvedbe iz let 1936-1944, predstavljen na sliki P4.
5. **10 pfenigov** kot aluminijskobronasti novc starejše izvedbe iz let 1924-1936, predstavljen na sliki P5.
6. **10 pfenigov** kot aluminijsko bronasti in nato cinkasti novc novejše izvedbe iz let 1936-1944, predstavljen na sliki P6a iz aluminijskobronaste kovine in na sliki P6b iz cinkaste kovine.
7. **50 pfenigov** kot aluminijski in nato niklasti novc starejše izvedbe iz let 1935-1939, predstavljen z dvema različicama na sliki P7a oziroma P7b.
8. **50 pfenigov** kot aluminijski novc novejše izvedbe iz let 1939-1944, predstavljen na sliki P8.
9. **1 marka** kot niklasti novc iz let 1933-1939, predstavljen na sliki P9.
10. **2 marki** kot srebrni novc starejše izvedbe iz leta 1934, predstavljen na sliki P10.
11. **2 marki** kot srebrni novc novejše izvedbe iz let 1936-1939, predstavljen na sliki P11.
12. **5 mark** kot srebrni novc starejše izvedbe iz leta 1934, predstavljen na sliki P12.
13. **5 mark** kot srebrni novc novejše izvedbe iz let 1935-1939, predstavljen na sliki P13.

Vsako leto je vsaka od teh vrst novcev izhajala iz različnih kovnic. Razni priložnostni in spominski novci na tem mestu niso obravnavani.

R SKUPINE VRST NOVCEV V ČASU MADŽARSKE OKUPACIJE OD LETA 1941 DO LETA 1945

V drugi svetovni vojni Madžarska okupira Prekmurje ter v skladu s svojo denarno ureditvijo 1 pengó = 100 filirov vpelje tudi na tem slovenskem območju naslednje skupine vrst svojih novcev:

1. **1 filer** kot bronasti novc iz let 1926-1939; na sliki R1 je iz leta 1934.
2. **2 filerja** kot bronasti in kasneje železni in cinkovi novc iz let 1926-1944; na sliki R2a je iz leta 1939 in na sliki R2b iz leta 1943.
3. **10 filerjev** kot bakrenoniklasti in kasneje železni novc iz let 1926-1942, predstavljen na sliki R3.
4. **20 filerjev** kot bakrenoniklasti in kasneje železni novc iz let 1926-1944, predstavljen na sliki R4.
5. **50 filerjev** kot bakrenoniklasti novc iz let 1926-1940.
6. **1 pengó** kot srebrni in kasneje aluminjski novc iz let 1926-1944, predstavljen na sliki R6.
7. **2 penga** kot srebrni in kasneje aluminjski novc iz let 1929-1944. Na sliki R7a je iz leta 1939 in na sliki R7b iz leta 1943.
8. **5 pengov** kot srebrni novc iz let 1930-1943. Primerki na slikah R8a,b,c so iz let 1938, 1939 in 1943.

S SKUPINE VRST NOVCEV REPUBLIKE JUGOSLAVIJE OD LETA 1945 DO LETA 1991

Po drugi svetovni vojni obstaja več izdaj novcev glede na spremembe družbene ureditve in spremembe denarne ureditve, ki le v načelu vedno šteje, da ima 1 dinar 100 par.

V času Demokratske federativne Jugoslavije krožijo novci:

1. **50 par** kot cinkasti novc iz leta 1945, predstavljen na sliki S1.
2. **1 dinar** kot cinkasti novc iz leta 1945, predstavljen na sliki S2.
3. **2 dinarja** kot cinkasti novc iz leta 1945, predstavljen na sliki S3.
4. **5 dinarjev** kot cinkasti novc iz leta 1945, predstavljen na sliki S4.

V času Federativne republike Jugoslavije krožijo novci:

5. **50 par** kot aluminijiški novc iz leta 1953.
6. **1 dinar** kot aluminijiški novc iz leta 1953.
7. **2 dinarja** kot aluminijiški novc iz leta 1953.
8. **5 dinarjev** kot aluminijiški novc iz leta 1953.
9. **10 dinarjev** kot aluminijiško bakreni novc iz leta 1955.
10. **20 dinarjev** kot aluminijiškobakreni novc iz leta 1955.
11. **50 dinarjev** kot aluminijiškobakreni novc iz leta 1955.

Novci pod štev.5 do 10 so predstavljeni v uradnem setu 1953-55 na sliki Sset 1

V času Socialistične federativne republike Jugoslavije krožijo novci:

12. **1 dinar** kot aluminijiški novc iz leta 1963.
13. **2 dinarja** kot aluminijiški novc iz leta 1963.
14. **5 dinarjev** kot aluminijiški novc iz leta 1963.
15. **10 dinarjev** kot aluminijiškobakreni novc iz leta 1963.
16. **20 dinarjev** kot aluminijiškobakreni novc iz leta 1963.
17. **50 dinarjev** kot aluminijiškobakreni novc iz leta 1963.

Novci pod štev.12 do 17 so predstavljeni v uradnem setu 1963 na sliki Sset 2

Po denominaciji 100 starih dinarjev = 1 novi dinar krožijo novci:

18. 5 par kot cinkastobakreni novc iz let 1965-1981

19. 10 par kot cinkastobakreni novc iz let 1965-1981.

20. 20 par kot cinkastobakreni novc iz let 1965-1981

21. 50 par kot cinkastobakreni novc iz let 1965-1981.

22. 1 dinar kot cinkastobakreni novc iz let 1965-1981.

23. 2 dinarja kot cinkastobakreni novc iz let 1971-1981.

24. 5 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1971-1981.

25. 10 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1976-1981.

Novci pod števil. 18 do 22 so predstavljeni v uradnem setu 1965 na sliki Sset3, medtem ko so novci pod števil. 23 do 25 vključeni v uradni set 1982 na sliki Sset4.

In nadaljevanje serije:

26. 25 par kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1983.

27. 50 par kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1984.

28. 1 dinar kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1986.

29. 2 dinarja kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1986.

30. 5 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1986.

31. 10 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1982-1988.

32. 20 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1985-1987.

33. 50 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1985-1988.

34. 100 dinarjev kot cinkastobakreni novc iz let 1985-1988.

Novci pod števil. 26 do 31 so vključeni v uradni set 1982, prikazan na sliki Sset4, novci pod števil. 32 do 34 pa v uradni set 1985 na sliki Sset5 in tudi v uradni set 1988, prikazan na sliki Sset6. Novci pod števil. 28 do 34 so vključeni v uradni set 1988, prikazan na sliki Sset5.

V novi izvedbi se pojavljajo še:

35. **10 dinarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1988-1989.

36. **20 dinarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1988-1989.

37. **50 dinarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1988-1989.

38. **100 dinarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1988-1989.

Novci pod števk.35 do 38 so vključeni v uradni set 1988, prikazan na sliki Sset6, ki dodatno zajema še novce pod zap.štev.32 do 34.

Po zamenjavi 10.000 starih dinarjev za 1 novi dinar pa so v kroženju le:

39. **10 par** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

40. **20 par** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

41. **50 par** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

42. **1 dinar** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

43. **2 dinarja** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

44. **5 dinarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1990-1991.

Novci pod števk. 39 do 44 so vključeni v uradni set 1990, prikazan na sliki Sset7.

Od spominskih novcev, ki so bili izdani, lahko brez nadaljnega štejemo, da so bili v normalnem obtoku le naslednji, ki so bili izdani v večjih količinah in normalni izvedbi, medtem ko so bili srebrniki in zlatniki prodani le v posebnih zbirateljskih setih in to po višji ceni kot je znašala njihova nominala, kar je preprečevalo njihovo uporabo pri plačilnem prometu. V nadaljevanju zato navajamo le prve.

45. 1, 2, 5 in 10 dinarjev 1970-1976: FAO

46. 5 dinarjev 1975: 30 letnica zmage nad fašizmom.

47. 10 dinarjev 1983: 40 letnica bitke na Neretvi .

48. 10 dinarjev 1983: letnica bitke na Sutjeski.

49. 100 dinarjev 1985: 40 letnica osvoboditve.

in morda kvečjemu še

50. 200 dinarjev kot srebrnik 1977: 85 letnica maršala Tita.

51. 1000 dinarjev kot srebrnik 1980: Ob Titovi smrti.

52. 1000 dinarjev kot srebrnik 1981: 40 let revolucije.

53. 100 dinarjev kot bakrenocinkasti novc 1985: 40 let osvoboditve.

54. 100 dinarjev kot bakrenocinkasti novc 1987: Vuk Karadžič.

Ti spominski novci so prikazani na slikah s številkami iz tega seznama.

Za številne druge priložnostne in spominske novce ni mogoče šteti, da so normalno krožili v poslovnem prometu pri plačevanju, ker so v luksuznem izdanju bili namenjeni le zbiralcem. Zato niso vključeni v seznam, ki ga obravnava ta knjiga.

Š SKUPINE VRST NOVCEV REPUBLIKE SLOVENIJE OD LETA 1991 DALJE

Po zamenjavi 1 jugoslovanski dinar = 1 slovenski tolar so v obtoku:

1. **10 stotinov** kot aluminijski novc iz let 1992-2006.
2. **20 stotinov** kot aluminijski novc iz let 1992-2006.
3. **50 stotinov** kot aluminijski novc iz let 1992-2006.
4. **1 tolar** kot cinkastobakreni novc iz let 1992-2006.
5. **2 tolarja** kot cinkastobakreni novc iz let 1992-2006.
6. **5 tolarjev** kot cinkastobakreni novc iz let 1992-2006.
7. **10 tolarjev** kot bakrenoniklasti novc iz let 2000-2006.
8. **20 tolarjev** kot bakrenoniklasti novc iz let 2003-2006.
9. **50 tolarjev** kot bakrenoniklasti novc iz let 2003-2006.
10. **100 tolarjev** kot bakrenoniklasti novc ob 10 letnici Republike Slovenije in tolarja leta 2001.

Novci števil 1 do 6 so vključeni v set ter prikazani na sliki Šset1. Pripomniti kaže le, da novci za 10 in 20 stotinov praktično niso krožili pri plačevanju v poslovnem svetu. Novci pod števil 7 do 10 so pa predstavljeni v ločenih slikah s takšno številko.

Od številnih slovenskih spominskih novcev v tolarški valuti so občasno krožili le naslednji iz navadnih kovin:

11. 5 tolarjev kot CuZn novc 1993: 400 letnica bitke pri Sisku.
12. 5 tolarjev kot CuZn novc 1993: 300 letnica ustanovitve Academie operosorum.
13. 5 tolarjev kot CuZn novc 1993: 50 letnica ustanovitve Denarnega zavoda Slovenije.
14. 5 tolarjev kot CuZn novc 1994: 1000 letnica škofa Abrahama v zvezi z

Brižinskimi spomeniki.

15. 5 tolarjev kot CuZn novc 1995: 50 letnica organizacije FAO.
16. 5 tolarjev kot CuZn novc 1995: 50 letnica zmage nad nacizmom in fašizmom.
17. 5 tolarjev kot CuZn novc 1995: 100 letnica postavitve Aljaževega stolpa.
18. 5 tolarjev kot CuZn novc 1996: 150 letnica železnice na Slovenskem.
19. 5 tolarjev kot CuZn novc 1996: 5 obletnica osamosvojitve.
20. 5 tolarjev kot CuZn novc 1996: 100 letnica olimpijskih iger moderne dobe.
21. 5 tolarjev kot CuZn novc 1997: 250 letnica rojstva Žige Zoisa.
22. 500 tolarjev kot dvokovinski novc 1997: Ob svetovnem prvenstvu v nogometu.
23. 500 tolarjev kot dvokovinski novc 2003: 150 letnica rojstva Jurija Vege.
24. 500 tolarjev kot dvokovinski novc 2005: 100 letnica ustanovitve Slovenske sokolske zveze.
25. 500 tolarjev kot dvokovinski novc 2006: 150 letnica rojstva dramatika Antona Tomaža Linharta.

Ti spominski novci so prikazani na slikah s številkami iz tega seznama.

Priložnostni srebrni in zlati novci pa so bili prodani le v posebnih reprezentativnih šatuljah po višji ceni od njihove nominalne vrednosti, kar je seveda preprečevalo njihovo kroženje. Zato jih na tem mestu posebej ne navajamo.

S 1. januarjem 2007 je začela veljati nova denarna ureditev 1 evro = 100 centov. V tej zvezi je so izdani naslednji novci s slovenskimi motivi na hrbtni strani, ki imajo splošno poslovno veljavnost v vseh državah z evro valuto:

- 26. **1 cent** kot jeklenobakreni novc iz let 2007-2014
- 27. **2 centa** kot jeklenobakreni novc iz let 2007-2014
- 28. **5 centov** kot jeklenobakreni novc iz let 2007-2014
- 29. **10 centov** kot nordijskozlati novc iz let 2007-2014
- 30. **20 centov** kot nordijskozlati novc iz let 2007-2014
- 31. **50 centov** kot nordijskozlati novc iz let 2007-2014
- 32. **1 evro** kot dvokovinski novc iz let 2007-2014
- 33. **2 evra** kot dvokovinski novc iz let 2007-2014

Novci št. 26 do 33 so predstavljeni v uradnem setu iz leta 2007 na sliki Šset2.

Tudi v času evrske valute so izdani še razni dodatni slovenski spominski novci, od katerih pa je mogoče šteti, da so normalno krožili le tisti iz normalnih kovin in ne tudi tisti iz srebra ali zlata. Takšni so bili:

- 34. 2 evra kot dvokovinski novc 2007: 50 let od podpisa Rimske pogodbe.
- 35. 3 evri kot dvokovinski novc 2008: Predsedovanje Evropski uniji.
- 36. 2 evra kot dvokovinski novc 2008: 500 letnica Primoža Trubarja.
- 37. 2 evra kot dvokovinski novc 2008: 10 obletnica Evropske Monetarne unije.
- 38. 3 evri kot dvokovinski novc 2009: letnica motornega poleta v Sloveniji
- 39. 3 evri kot dvokovinski novc 2010: Ljubljana-svetovna prestolnica knjige.
- 40. 2 evra kot dvokovinski novc 2010: 200 let Botaničnega vrta v Ljubljani.
- 41. 2 evra kot dvokovinski novc 2010: 100 letnica rojstva Franc Rozman Staneta.
- 42. 3 evri kot dvokovinski novc 2011: 20 let samostojne Slovenije.
- 43. 2 evra kot dvokovinski novc 2011: 10 obletnica evro gotovine.
- 44. 3 evri kot dvokovinski novc 2012: 100 letnica prve Slovenske olimpijske

medalje.

- 45. 2 evra kot dvokovinski novc 2013: 800 letnica Postojnske jame.
- 46. 3 evri kot dvokovinski novc 2013: 300 letnica Velikega tolminskega punta.
- 47. 2 evra kot dvokovinski novc 2014: 600 letnica Barbare Celjske.
- 48. 3 evri kot dvokovinski novc 2014: 200 letnica Janez Puharja.

Ti spominski novci so prikazani na slikah s številkami iz tega seznama.

T POJMOVNIK NOVCEV

A

Antoninijan (antoninian)

Dvakratni denarij: glava cesarja z žarki. Zaradi poslabšanja kovine šteje kasneje le kot drobiž. **B9.**

Argentej (argenteus)

Srebrni novc kasnejše rimske denarne ureditve (Dioklecijan) ki nadomešča razvrednoteni prvotni denarij. Zajema 8 velikih folijev. **B12.**

As

Načelno najnižja enota začetne rimske denarne ureditve v obliki tanjšega večjega bakrenega novca. **B1.** Štirje asi so enaki sestercu. Deli asa so kvadransi in semiji.

Avrej (aureus)

Najvišja enota v začetni rimski denarni ureditvi v obliki srednje velikega zlatega novca. Zajema 25 srebrnih denarijev ali 100 sestercev ali 400 asov. **B10.**

B

Bančni papirnati denar

Denarne listine, ki jih izdaja banka v začetku kot bančne zadolžnice za prejete zlate novce, kasneje pa izdaja na podlagi potreb pri plačilnem prometu. Označen z besedo bankovci.

Bakrenjak

V prvotni Madžarski XII. stoletja bakreni novc. **D1 a in b.**

Blagovni denar

Izdelki ali pridelki človekovega dela, ki so pred njihovo fizično uporabo uporabljeni pri plačevanju.

Brakteat

Mali enostranski srebrni denarič (pfenig), ki je kovan samo na sprednji strani, hrbtna stran je pa prazna. **Č3.**

C

1 cent

Novc Slovenije. **Š7.**

2 centa

Novec Slovenije. Š8.

5 centov

Novec Slovenije. Š9.

10 centov

Novec Slovenije. Š10.

20 centov

Novec Slovenije. Š11.

50 centov

Novec Slovenije. Š12.

Centenionalij (centenionalis)

Malij folij zadnje rimske denarne ureditve v obliki bakrenega novca. B14.

Centesim

Najnižja enota italijanske denarne ureditve.

1 centesim

Bakreni novc v času Napoleonove Ilirije. H1.

3 centesimi

Bakreni novc v času Napoleonove Ilirije. H2.

5 centesimov

Bakreni in kasneje aluminijastobronasti novc Kraljevine Italije. O1.

10 centesimov

Bakreni novc v času Napoleonove Ilirije, H3 in bakreni in kasneje aluminijastobronasti novc Kraljevine Italije. O2.

20 centesimov

Bakrenoniklasti in kasneje nerjaveče železni novc Kraljevine Italije. O3.

50 centesimov

Niklasti in kasneje nerjaveče železni novc Kraljevine Italije. O4.

D

Dekanimij (decanummium)

Desetkratni novc numij bizantinske denarne ureditve, manjši od novca za polovični folij, na hrbtni strani označen z veliko črko I. C3.

Denar

Splošna blagovna terjatev, uporabljena pri plačevanju, tj. poravnavanju obveznosti.

Denarič (pfenig)

Najnižja enota frankovske in nato nemške denarne ureditve v obliki tankega malega srebrnega novca, izdanega v različnih krajih Slovenije, Avstrije in drugod, v Ogleju, Gorici in Trstu. **Č1**. Kot srebrni novcec je poznan tudi v začetni madžarski denarni ureditvi. **D3**.

(Pol)denarič ali polpfenig

Najmanjši srebrni novcec frankovske in nato nemške denarne ureditve, vreden polovico denariča. **Č2**.

Skledasti denarič (denaro piccolo scodellato)

Beneški srebrni mali novcec **E1**.

Denarij (denarius)

Osrednja enota začetne rimske denarne ureditve v obliki srednjevelikega srebrnega novca. **B7**. Enak štirim sestercem ali šestnajstim asom. Kasneje se je bistveno poslabšala kakovost njegove kovine.

Denarič ali krajcar

Mali srebrni novcec v habsburški Madžarski. **G1**.

Didrahma

Dvakratna drahma kot keltski (= grški) denar pri nas v obliki nekoliko večjega srebrnega novca.

1 dinar

V Kraljevini Jugoslaviji niklastobakreni novcec **N5** in aluminijastobakreni novcec. **N13**, v Republiki Jugoslaviji cinkasti novcec **S2**, aluminijski novcec **S6 in S12**, cinkastobakreni novcec **S22, S28 in S42**

2 dinarja

V Kraljevini Jugoslaviji niklastobakreni novcec **N6** in aluminijastobakreni novcec **N14**, v Republiki Jugoslaviji cinkasti novcec **S3**, aluminijski novcec **S7 in S13**, cinkastobakreni novcec **S23, S29 in S43**.

5 dinarjev

V Republiki Jugoslaviji cinkasti novcec **S4**, aluminijski novcec **S8 in S14**, cinkastobakreni novcec **S24, S30 in S44**.

10 dinarjev

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenosrebrni novc **N8** in niklasti novc **N15**, v Republiki Jugoslaviji aluminijški novc **S9**, aluminijastobakreni novc **S15**, cinkastobakreni novc **S25**, **S31**, **S35**.

20 dinarjev

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenosrebrni novc **N9**, bakrenosrebrni novc **N16** in zlati novc **N7**, v Republiki Jugoslaviji aluminijškobakreni novc **S10**, aluminijastobakreni novc **S16**, **S32**, **S36**

50 dinarjev

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenoaluminijški novc **N17**, v Republiki Jugoslaviji aluminijastobakreni novc **S11**, aluminijastobakreni novc **S17**, **S33**, **S37**.

100 dinarjev

V Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc. **S34**, **S38**.

Diobol

Dvakratni obol kot keltski (=grški) denar pri nas v obliki nekoliko večjega srebrnega novca od najmanjšega obola.

Drahma

Osrednja enota keltskega (=grškega) denarja pri nas v obliki srednje velikega srebrnega novca. Enaka šestim obolom. **A2**.

Državni papirnati denar

Denarne listine, ki jih izdaja država kot nekakšne državne zadolžnice ne toliko zaradi potreb pri plačilnem prometu nasploh kot zaradi finančnih potreb države. Pomanjkljivo označen tudi z besedo državni bankovci.

Dukat

Zlati novc v Benečiji **E8**, v habsburških vojvodinah **F24**, habsburški Madžarski **G20 in G28**, Avstrijskem cesarstvu **I15**, **J12**, **L14**, Madžarski kraljevini **K7** in Kraljevini Jugoslaviji **N18**.

(Dvakratni) dukat

Zlati novc v habsburški Avstriji. **F25**.

(Štirikatni) dukat

Zlati novc v habsburških vojvodinah **F26**, v Avstrijskem cesarstvu **I16**, **J13**, **L15** in Kraljevini Jugoslaviji **N19**.

(Petkratni) dukat

Zlati novc v habsburški Madžarski **G15**.

Dupondij (dupondius)

Dvakratni as v začetni rimski denarni ureditvi v obliki nekoliko debelejšega asa in glavo cesarja z žarki. **B4**.

Dvajsetica (dvajset pfenigov)

Večji in debelejši srebrni novc začetne nemške denarne ureditve od običajnih pfenigov. **Č4**.

E**1 evro**

Novc Slovenije. **Š13**.

2 evra

Novc Slovenije. **Š14**.

F**1 filer**

Bakreni novc v Madžarski kraljevini **M1** in bronasti novc okupacijske Madžarske **R1**.

2 filerja

Bakreni novc v Madžarski kraljevini **M2** in bronasti in kasneje železni in cinkovi novc okupacijske Madžarske **R2**.

10 filerjev

Niklasti novc v Madžarski kraljevini **M4**, bakrenocinkovi in nato železni novc **M5** ter bakrenoniklasti in kasneje železni novc okupacijske Madžarske **R3**.

20 filerjev

V Madžarski kraljevini niklasti novc **M6** in nato železni novc **M7** ter bakrenoniklasti in kasneje železni novc okupacijske Madžarske **R4**.

50 filerjev

Bakrenoniklasti novc okupacijske Madžarske. **R5**.

Florin ali goldinar

Zlati novc habsburških vojvodin **F22** in Avstrijskega cesarstva. **J8**.

4 florini = 10 frankov

Zlati novc v Avstrijskem cesarstvu. **J16**.

8 florinov = 20 frankov

Zlati novce v Avstrijskem cesarstvu. **J17.**

10 frankov = 4 forinti

Zlati novce v Madžarski kraljevini. **K8.**

20 frankov = 8 forintov

Zlati novce v Madžarski kraljevini. **K9.**

(Četrť) florina ali četrt goldinarja

Srebrni novce v Avstrijskem cesarstvu. **J7.**

(Dvakratni) florin ali dvakratni goldinar

Zlati novce habsburških vojvodin **F23** in Avstrijskega cesarstva **J9.**

Folij (folles)

Izboljšani bakreni novce v kasnejši rimski denarni ureditvi (Dioklecijan). 8 velikih folijev ima enako vrednost kot novi srebrni argentej, **B10**. V bizantinski denarni ureditvi ima na hrbtni strani veliko črko M ali XXXX in šteje 40 numijev. **C1.**

(Polovični) folij

V bizantinski denarni ureditvi bakreni novce, manjši od folija, ki je na hrbtni strani označen z veliko črko K. **C2.**

Forint

Zlati novce v prvotni Madžarski **D5** ter srebrni novce v Madžarski kraljevini **K6.**

Funt ali libra

Izhodiščna srebrna težinska enota frankovske in nato nemške denarne ureditve, za katero ni ustreznega novca in šteje le kot obračunska enota. Zajema 20 solidov ali šilingov po 12 pfenigov ali denaričev. Funt nekako nadomeščajo zlati novci iz Bizantinskega cesarstva, kasneje pa renski zlati goldinarji in beneški zlati dukati, madžarski zlati forinti in avstrijski zlati goldinarji.

G

Groš ali 3 krajcarji

Srebrni novce v habsburški Madžarski. **G3.**

Groš ali 26 kratnik denaričev

Beneški srebrni novce. **E2**

Groš ali trikratni denarič

Srebrni novc v okviru prvotne madžarske denarne ureditve. **D4.**

K**Knjižni denar**

Imetje na bančnem računu, ki je pravno terjatev njegovega lastnika do banke, zabeležena v bančnih knjigah in se prenaša s preknjiževanjem iz enega računa na drugega.

1 korona

V Madžarski kraljevini srebrni novc. **M8.**

2 koroni

V Madžarski kraljevini srebrni novc. **M9.**

5 koron

V Madžarski kraljevini srebrni novc. **M10.**

10 koron

V Madžarski kraljevini zlati novc. **M11.**

20 koron

V Madžarski kraljevini zlati novc. **M12.**

100 koron

V Madžarski kraljevini zlati novc. **M13.**

Kovinski denar

Terjatveno dokazilo, izdelano iz kovine, tj. zlata, srebra, bakra, bronca, aluminija ali raznih litin s funkcijo denarja; pridobljeno praviloma s kovanjem, nekoč pa tudi z vlivanjem. Označeno z izrazom novci, v finančni teoriji pa z izrazom kovanci, vendar so tehnološko kovanci proizvod kovanja, takšne so pa lahko tudi medalje, ki nimajo funkcije denarja.

Krajcar ali denarič

V habsburški Madžarski mali srebrni novc. **G1.**

(Četrtnski) krajcar

Bakreni novc v habsburških vojvodinah **F1a in b** ter v Avstrijskem cesarstvu. **I1a in b.**

(Polovični) krajcar ali 5/10 krajcarja

Bakreni novc v habsburških vojvodinah **F2a** in **b**, bakreni novc v Avstrijskem cesarstvu **I2a, b** in **c** ter **J1b**, bakreni novc v Habsburški Madžarski kraljevini **K1**.

1 krajcar

V habsburških vojvodinah bakreni novc **F3** in srebrni novc **F6**, v Madžarski bakreni novc **G23**, v Avstrijskem cesarstvu bakreni novc **I3 a, b** in **c** ter **J2**, v Madžarski kraljevini bakreni novc **K2**.

3 krajcarji

V habsburških vojvodinah bakreni novc **F4** in srebrni novc **F7**, v habsburški Madžarski bakreni novc **G17**, v Avstrijskem cesarstvu bakreni novc **I5 a** in **b** in srebrni novc **I8**.

4 krajcarji

V Avstrijskem cesarstvu bakreni novc **J3**, v Madžarski kraljevini bakreni novc **K3**.

6 krajcarjev

V habsburških vojvodinah bakreni novc **F5** in srebrni novc **F8**, v habsburški Madžarski srebrni novc **G4** in **G18**, v Avstrijskem cesarstvu bakreni novc **I10**.

5 krajcarjev

Srebrni novc v habsburških vojvodinah **F10** in v Avstrijskem cesarstvu **I9** ter **J4**.

7 krajcarjev

Srebrni novc v habsburški Avstriji. **F10**.

10 krajcarjev

Srebrni novc v habsburških vojvodinah **F11**, habsburški Madžarski **G5** in **G19**, Avstrijskem cesarstvu **I11** ter **J5** ter Madžarski kraljevini **K4.1**.

12 krajcarjev

Srebrni novc v habsburških vojvodinah. **F12**

15 krajcarjev

Srebrni novc v habsburških vojvodinah **F13**, habsburški Madžarski **G6** in Avstrijskem cesarstvu **I6**.

17 krajcarjev

Srebrni novc v habsburški Avstriji **F14** in habsburški Madžarski **G7**.

20 krajcarjev

Srebrni novec v habsburških vojvodinah **F15**, habsburški Madžarski **G8** in **G20**, Avstrijskem cesarstvu **I12 a** in **b** ter **J6** ter Madžarski kraljevini **K5**.

24 krajcarje

Srebrni novec v habsburških vojvodinah. **F16**.

30 krajcarjev

Srebrni novec v habsburških vojvodinah **F17 a** in **b**, v habsburški Madžarski **G9**, v Avstrijskem cesarstvu **I7**.

1 krona

Srebrni novec v Avstrijskem cesarstvu. **L8**.

2 kroni

Srebrni novec v Avstrijskem cesarstvu. **L9**.

5 kron

Srebrni novec v Avstrijskem cesarstvu. **L10**.

10 kron

Zlati novec v Avstrijskem cesarstvu. **L11**.

20 kron

Zlati novec v Avstrijskem cesarstvu. **L12**.

100 kron

Zlati novec v Avstrijskem cesarstvu. **L13**.

(Pol sporaumne) krone

Zlati novec v Avstrijskem cesarstvu. **J14**.

(Sporazumna) krona

Zlati novec v Avstrijskem cesarstvu. **J15**.

Kvadrans (quadrans)

Četrtninka asa v začetni rimski denarni ureditvi. **B2**.

L**1 lira**

Srebrni novec v času Napoleonove Ilirije **H9** ter niklasti in kasneje nerjaveče železni novec Kraljevine Italije **O5**.

2 liri

Srebrni novc v času Napoleonove Ilirije, srebrni novc Kraljevine Italije **O6** ter niklasti in kasneje nerjaveče železni novc Kraljevine Italije **O7a** in **b**.

5 lir

Srebrni novc v času Napoleonove Ilirije. **H10**.

20 lir

Zlati novc v času Napoleonove Ilirije. **H11**.

40 lir

Zlati novc v času Napoleonove Ilirije **H12**.

M

Majorina (maiorina)

Srednji folij v zadnji rimski denarni ureditvi v obliki bakrenega novca. **B13**.

Marcello ali polovična lira (marcello o mezza lira)

Beneški srebrni novc. **E3**.

1 marka

Niklasti novc okupirajoče Nemčije. **P9**.

2 marki

Starejši srebrni novc okupirajoče Nemčije **P10** in novejši srebrni novc okupirajoče Nemčije **P11**.

5 mark

Starejši srebrni novc okupirajoče Nemčije **P12** in novejši srebrni novc okupirajoče Nemčije **P13**.

Miliarens (miliarense)

Težji srebrni denar zadnje rimske in bizantinske denarne ureditve. 12 miliarensov šteje kot 1 zlati solid in 2 silikvi kot 1 miliarens. **B17**, **C7**.

Mocenigo ali lira (mocenigo o lira)

Beneški srebrni novc. **E4**.

O

Obol

Podrejena enota keltskega (=grškega) denarja pri nas v obliki najmanjšega srebrnega novca. **A1**.

Obol ali polovični denarič

Pomemben srebrni novčič madžarske denarne ureditve. **D2.**

P**Papirnati denar**

Denarno dokazilo, pridobljeno s tiskanjem papirja, ki se ga lotijo banke ali pa država.

5 par

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenocinkasti novc **N1**, v Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc **S18**.

10 par

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenocinkasti novc **N2**, v Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc **S19** in **S39**.

20 par

V Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc. **S 40.**

25 par

V Kraljevini Jugoslaviji bakrenoniklasti novc **N3** in aluminijastobakreni novc **N11**, v Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc **S26**.

50 par

V Kraljevini Jugoslaviji niklastobakreni novc **N4** in aluminijastobakreni novc **N12**, v Republiki Jugoslaviji cinkasti novc **S1**, aluminijski novc **S5**, v Republiki Jugoslaviji cinkastobakreni novc **S 10**, **S 27** in **S41**.

Pentanumij (pentanumium)

Petkratni numij bizantinske denarne ureditve kot najmanjši bakreni novc, ki ima na hrbtni strani veliko črko **E. C4.**

1 pengo

Srebrni in kasneje aluminijski novc okupirajoče Madžarske. **R6.**

2 penga

Srebrni in kasneje aluminijski novc okupirajoče Madžarske. **R7.**

5 pengov

Srebrni novc okupirajoče Madžarske. **R8.**

Pfenig, glej denarič

(Dvajstet) pfenigov, glej Dvajsetica

1 pfenig

Bronasti in nato cinkasti novc okupirajoče Nemčije. **P1**.

2 pfeniga

Bronasti novc okupirajoče Nemčije. **P2**.

5 pfeniga

Starejši aluminijastobronasti novc okupirajoče Nemčije **P3** in novejši aluminijastobronasti in nato cinkasti novc okupirajoče Nemčije **P4**.

10 pfenigov

Starejši aluminijastobronasti novc okupirajoče Nemčije **P6a** in novejši aluminijastobronasti in nato cinkasti novc okupirajoče Nemčije **P6b**.

50 pfenigov

Starejši aluminijasti in neto niklasti novc okupirajoče Nemčije **P7** ter novejši aluminijasti novc okupirajoče Nemčije **P8**.

Poltura

Srebrni novc v Madžarski. **G2**.

S

Semij (semis)

Polovinka asa v začetni rimski denarni ureditvi. **B3**.

Semis (semissis)

Polovični solid kot zlati novc bizantinske denarne ureditve v manjši obliki kot solid. **C9**.

Sesterc

Nižja enota začetne rimske denarne ureditve v obliki večjega cinkastobakrenega novca. Enak štirim asom **B5**.

(Dvakratni) sesterc

V začetni rimski denarni ureditvi v obliki nekoliko debelejšega sesterca in glavo cesarja z žarki. **B6**.

Silikva (siliqua)

Novi srebrni novc zadnje rimske in bizantinske denarne ureditve, ki nadomešča prejšnji argentej. **B16**. V bizantinski denarni ureditvi šteje 180 folijev. **C6**.

½ solda

Bakreni habsburški novc za Goriško-Gradiščansko. **F27**.

1 sold

Bakreni novc za habsburško Goriško-Gradiščansko **F28** in v času Napoleonove Ilirije **H4**.

2 solda

Habsburški bakreni novc za Goriško-Gradiščansko. **F29**.

5 soldov

Srebrni novc v času Napoleonove Ilirije. **H5**.

10 soldov

Srebrni novc v času Napoleonove Ilirije. **H6**.

15 soldov

Srebrni habsburški novc za Goriško-Gradiščansko **F30** in v času Napoleonove Ilirije **H7**.

Solid (solidus)

Zlati novc zadnje rimske in bizantinske denarne ureditve, ki nadomešča prvotni avrej. **B18**. Po bizantinski denarni ureditvi šteje 24 srebrnih silikev. **C8**.

Solid (šiling)

Srednja enota frankovske in nato nemške denarne ureditve, ki se sklicuje na srebro in zajema 12 pfenigov, medtem ko 20 solidov (šilingov) sestavlja računski funt (libro) srebra. Za solid dolgo ni bilo ustreznega novca. Kasneje ga je začela nadomeščati dvajsetica pfenigov, kar pa ne ustreza več prvotni denarni ureditvi, po kateri naj bi solid (šiling) zajemal le 12 pfenigov.

10 stotinov

Aluminijski novc Slovenije. **Š1**.

20 stotinov

Aluminijski novc Slovenije. **Š2**.

50 stotinov

Aluminijski novc Slovenije. **Š3**.

T**Tetradrahma**

Štirikratna drahma kot kelski (=grški) denar pri nas v obliki večjega srebrnega novca. **A3**.

Tolar

Veliki srebrni novce v okviru madžarske denarne ureditve **D5** ter beneške denarne ureditve **E7**, tudi v okviru habsburške Avstrije **F 20 a** in **b** ter habsburške Madžarske **G12**.

(Četrtnski) tolar

Srebrni novce v Benetkah **E5** in v habsburški Madžarski **G10**.

(Polovični) tolar

Srebrni novce v Benetkah **E6**, v habsburški Avstriji **F 20 a, b** in **c** ter habsburški Madžarski **G14**.

Pol tolarja (1goldinar)

Srebrni novce v Avstrijskem cesarstvu. **I13**.

En tolar (2 goldinarja)

Srebrni novce v Avstrijskem cesarstvu. **I14**.

(Sporazumni) tolar = 1,5 goldinarja

Srebrni novce v Avstrijskem cesarstvu. **J10**.

(Dvakratni sporazumni) tolar = 3 goldinarji

Srebrni novce v Avstrijskem cesarstvu. **J11**.

1 tolar

Cinkastobakreni novce Slovenije. **Š4**.

2 tolarja

Cinkastobakreni novce Slovenije. **Š5**.

5 tolarjev

Cinkastobakreni novce Slovenije. **Š6**.

Tremij (tremisis)

Tretjinski solid kot zlati novce bizantinske denarne ureditve v manjši obliki kot solid. **C10**.

V

1 vinar (heler)

Bakreni novce v Avstrijskem cesarstvu. **L1**.

2 vinarja (helerja)

Bakreni novce v Avstrijskem cesarstvu **L2**, železni novce v Avstrijskem cesarstvu **L3**.

10 vinarjev (helerjev)

Niklasti novec v Avstrijskem cesarstvu **L4**, bakreno-cinkasti novec v Avstrijskem cesarstvu **L5**.

20 vinarjev (helerjev)

Niklasti novec v Avstrijskem cesarstvu **L6** in železni novec v Avstrijskem cesarstvu **L7**.

U SLIKOVNA PRILOGA

Na priloženi zgoščenki.

(Historični) talar

Srebrni novc v Benetkah 16, v habsburški Avstriji F 20 a, b in c ter habsburški Madžarski G14.

Pol talarja (1 goldinar)

Srebrni novc v Avstrijskem cesarstvu H13.

En taler (2 goldinara)

Srebrni novc v Avstrijskem cesarstvu H14.

(Spornoznačni) taler = 1,3 goldinara

Srebrni novc v Avstrijskem cesarstvu H16.

(Dvakratni spornoznačni) taler = 3 goldinara

Srebrni novc v Avstrijskem cesarstvu H17.

Talar

Črnaobročasti novc Slovenije 24.

Proketa

Črnaobročasti novc Slovenije 25.

Črnaobroč

Črnaobročasti novc Slovenije 26.

Trojni (trojanski)

Trojni (trojanski) taler kot taler novc bismuta s 3/4 dežarne vrednosti v prejšnji obliki kot taler 27.

V

1 vinar (haler)

Bakreni novc v Avstrijskem cesarstvu H18.

2 vinarja (halerja)

Bakreni novc v Avstrijskem cesarstvu H19. Srebrni novc v Avstrijskem cesarstvu H20.

Izdajo knjige
je podprl
KPMG v Sloveniji.

SLIKOVNA PRILOGA NA
ELEKTRONSKEM VIRU
QS CD 702915

Ivan Turk je bil rojen leta 1927 v Ljubljani. Leta 1951 je diplomiral leta 1954 na Harvard University v ZDA pa se je vrnil na izposlovne ekonomije leta 1957 na kulturni ustanovi, nato pa na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, profesor upokojen leta 1990, nato pogodbeno delovati na novo vzpostavljenem Slovenskem inštitutu za revizijo.

Leta 1962 je pri Založbi Obzorja izšla njegova prva knjiga Uvod v empirično analizo potrošnje. Je avtor prve slovenske knjige o ekonomiki podjetja (Cankarjeva založba 1969), ki je kasneje ponovno izšla v 10 dodatnih izdajah v Sloveniji in na Hrvaškem. V času od leta 1965 do leta 1990 je med drugim večkrat izšla v

Sloveniji in na Hrvaškem njegova znamenita računovodska trilogija Finančno računovodstvo - Stroškovno računovodstvo - Upravljalno računovodstvo, s katero je postavil temelje takoimenovani »slovenski računovodski šoli«. Po letu 1990 pa so med drugim izšla njegova standardna dela Pojmovnik računovodstva, financ in revizije (2000), Pojmovnik uporabniške informatike (leta 2002), Poslovnoorganizacijski pojmovnik (2004) in Temeljni ekonomski pojmovnik (leta 2009). Njegova izredno številna avtorska dela s področja ekonomike podjetja in računovodskih informacij so bila natisnjena v 11 jezikih in 16 državah. Po njegovi 80 letnici leta 2010 so izšle še naslednje njegove nove knjige: O osebni in poslovni odličnosti (2010), Ekonomske in finančne kategorije na mikro in makro ravni (2010), Razvoj dojemanja ekonomskih in finančnih kategorij poslovanja v Sloveniji (2012), Nekaj smeri proučevanja računovodskih podatkov o ekonomskih in finančnih kategorijah pri poslovanju (2014), Teoretični temelji ljubiteljske numizmatike (2013), Teoretični temelji filatelije (2013), Nekdaj običajne obveznice in delnice v obliki listin na območju Slovenije (2014) ter knjiga, ki je sedaj pred vami.

Kot predstojnik Inštituta ta ekonomiko in organizacijo podjetja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani je leta 1967 uvedel permanentno izobraževanje vodilnih gospodarstvenikov v praksi in s tem ustvaril podlago za njeno kasnejšo ugledno enoto CISEF, ki jo je tudi dolga leta vodil. Leta 1969 je na Ekonomski fakulteti v Ljubljani uvedel magistrski študij iz poslovne politike in organizacije, leta 1989 specialistični študij iz menedžmenta in leta 1990 specialistični študij iz revidiranja. V času gradnje sedanjega fakultetnega kompleksa je bil dekan fakultete, pred tem pa 4 leta prodekan. Kot gostujoči profesor je predaval na 13 univerzah v različnih državah. Bil je prvi in dolgoletni predsednik komisije za sprejem vrednostnih papirjev na Ljubljansko borzo vrednostnih papirjev. Za svoje delovanje je prejel številna družbena priznanja, npr. leta 1970 Kraigherjevo nagrado GZS za izjemne dosežke v gospodarstvu ali leta 2002 državno priznanje ambasador Republike Slovenije v znanosti. Prejel je tudi več državnih odlikovanj, med drugim častni znak Republike Slovenije (leta 2000). Univerza v Ljubljani mu je leta 1993 podelila naziv zaslužni profesor. Je častni član Zveze ekonomistov Slovenije (od leta 1991), častni član Zveze računovodj, finančnikov in revizorjev Slovenije (od leta 1992) in častni član Numizmatičnega društva Slovenije (od leta 2010).

GS

I 751 534

201611551

COBISS

ISBN 978-961-6231-81-7

9 789616 231817 >